

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

15.

VIII

ANNE KIRSTINE JESSEN

OG HENDES SLÆGT

Anna Kirstine Jessen og hendes slægt.

ANETAKKE.VIII.

I N D H O L D.

Slægten i Enderupskov og Vester Lindet.	s. 1.
Hans Christensen i Sverdrup og nogle af hans efterkommere.	s. 35.
Slægten på Bogø.	s. 54.
Schøler - slægten.	s. 56.
Slægten i Soed	s. 68.
Smedefamilien i Hejsager.	s. 71.

ANETAVLE VIII.

1. Anna Kirstine Jessen, f. V. Lindet d. 28.10.1813, d. Årslev d. 22.9.1895. Gift 1. gang 18.4.1838 i Gram med Mads Lauritzen Winterberg, f. Bjerndrup, Stepping s. 10. 12.1810, d. Brendstrup, Rødding s. 2.8.1843. Gift 2. gang 2.11.1850 i Rødding med Nis Hansen Kau, f. Brendstrup 6.9.1814, d. Brendstrup 31.1.1852. Gift 3. gang 30.3.1854 i Gram med Rasmus Jacobsen (VII - 1) (1809 - 92), gårdm. i Tiset, senere i Aarslev. Se: Anetavle VII. s. 10, 21.

2. Forældre:
Thomas Jessen, f. V. Lindet 1776, dbt. 4.2., d. sst. 3.12. 1833. Gårdmand i V, Lindet. Gift i Gram 12.11.1809 med
3. Marine Christensdatter Schøler, f. Flovt 18.4.1779, d. V. Lindet 20.11.1851. s. 14, 51.

- Bedsteforældre:
4. Jes Thomsen, f. Enderupskov 1737, dbt. 7.4., d. V. Lindet 1.10.1810. Gårdm. i V. Lindet. Gift 1. gang med N.N. s. 7, 8.
 Gift 2. gang med
5. Ovel (Aavel, Abel) Pedersdatter, f. ca. 1739, d. V. Lindet 2.7.1819. s. 8.

6. Christen Christesen (Schøler) f. Flovt 28.2.1745, d. Styding 8.8.1821. Gårdmand i Styding. s. 46.
 Gift Øsby 29.6.1774 med
7. Anne Kirstine Nicolaisdatter Schøler, f. Flovt 1751, dbt. 24.2., d. Brendstrup 20.4.1843. s. 46, 65.

- Oldeforældre:
8. Thomas Lauritzen Hiuler, f. (Enderupskov) ca. 1691, d. V. Lindet 1772, begr. 19.12. Gårdm. i Enderupskov, senere i V. Lindet. s. 2.
 Gift med
9. Mette Hansdatter, f. ca. 1693, d. V. Lindet 1772, begr. 31.5. s. 2.

10. Peder
- 11.
12. Christen Hansen, f. ca. 1685, d. (Flovt) før 1763. Gårdm. i Flovt. Gift 1. gang 22.11.1708 i Øsby med Kiesten Gre-gerses af Flovt, d. ca. 1726. s. 39,40.
Gift 2. gang i Øsby 29.4.1729 med
13. Karen Hansdatter, f. Bogø 1701, dbt. 3.6., d. Flovt 18.11.1779. s. 44.
14. Nicolai Friederichsen Schøller, f. Vandling 1717, bbt. 6.1. d. Flovt 29.1.1771, smed i Flovt. Gift Øsby 23.10. 1738 med s. 60,61.
15. Marin Jesdatter, f. Heisager, Halk s., 1711, d. Flovt 20.1.1772. s. 61, 70
- Tipoldeforældre:
16. Laurids Hansen Hiuler, f., d. efter 1739, gårdmand i Enderupskov. s. 1.
Gift med
17. (mangler).
- 18.- 23. (mangler).
24. Hans Christensen, f....., d....., nævnt 1674 - 1705. Gårdmand i Sverdrup, Øsby s. Gift med s. 35.
25. Boeld (Hanses), formtl. d. i Sverdrup ca 1708. s. 38.
26. Hans Jessen, f....., død Bogø 1732, begr. 28.4. s. 54.
27. Anne ... f., d. Bogø 1736, begr. 4.1. s. 54.
28. Friederich Johannsen Schøller (Schüller), f.... d. Flovt efter 18.4.1744. Smed i Vandling, senere i Flovt. s. 57,58.
Gift i Starup 24.7.1709 med
29. Boel Nielsdatter, f. Lunding, d..... s. 58.
30. Jes Simonsen, f. Soed 1672, dbt. 28.4, d..... Landbolsmand i Soed. Gift Halk 19.5.1699 med s. 68,69.
31. Maren Pedersdatter, f. Hejsager 1672, dbt. 17.1., d..... .69, 71.

Tip-tip oldeforældre:

32. Hans (Hiuler), d. før 1720.
Landbolsmand (og hiulmager ?) i Enderupskov. s.1.
Gift med
33. Karen (Hanses, Rattmarsche), nævnt som enke 1720 på
landbol i Enderupskov. s. 1.
- 34 - 49. (mangler).
50. (Peder Knudsen, gårdm. i Sverdrup, nævnt 1660) s. 35.
52. (Jes Væver, Bogø, d. 1708, begr. 22. 6). s. 55.
53. (Karen Jesses , nævnt som fadder 1690) s. 55.
- 54 - 55. (mangler).
56. Johan Schøller (Schüller, Skøler), rytter, senere gart-
på Tørning, 1707, nævnt Hoptrup 1688. 1697 bosat i
Hammelev. s. 56.
57. Maria Elisabeth (Marin Lisbeth), f....., d. Vandling
1716, begr. 15.3. s. 57.
58. (Niels Andersen, landbolsmand i Lunding, nævnt 1709) s. 58.
59. (mangler).
60. Simon Jessen, formtl. landbolsmand i Soed. s.68.
Gift 25.4.1672 i Halk med
61. Ellen Madsdatter, s.66.
62. Peter Nissen Smed, smed i Hejsager, får børn døbt i tiden
1672 -1683. Død før 1697. s. 71.
Gift med
63. Kirsten Smedkone, nævnt 1697. s. 71.

S L Æ G T E N I E N D E R U P S K O V O G V E S T E R
L I N D E T.

I. (HANS HIULER) (VIII - 32) og KAREN HANSES (VIII - 33).

I 1720 nævnes en Karen "Rattmarsche" med et landbol i Enderupskov⁽¹⁾. I 1724 nævnes sst. hjulmagerenken Catharina Hanses. Hun bor i et hus, der tilhører hende selv, og har en kålgård, hvorfor hun årligt betaler 4 mark i skat til mikkelsdag.

Den afdøde mand har altså formt. været hjulmager og er vel blevet kaldt Hans Hiuler.

Folkene i Enderupskov var bekendt for deres fattigdom og nøjsomhed. Man sagde, at deres "aftægt" bestod i, at de blev sat på en vogn og fik en pibe tobak, hvorefter vognen blev sat igang ned ad skrænten mod Gelså, hvor de fandt deres endelig.

Søn:

1. Laurids (Lars, Lorentz) Hiuler.

II. LAURIDS (LARS, LORENTZ) HANSEN HIULER (VIII - 16).

I en udateret indførsel i justitsprotokollen for Gram birk - men indført mellem 14. aug. og 15. okt. 1739⁽²⁾ - nævnes, at Lauritz Hansen Hiuler er mødt i retten og har krævet en betaling på 11 rdl. af Christen Poulsen i Thiset. Christen Poulsens hustru mødte med kontraregning. De havde handlet om byg, smør og om en ko med Lauritz Hiuler. Begge parter havde tilbudt at aflægge ed i sagen. Det blev dem påbudt efter en "halv saksisk frist", 3 uger, at aflægge samme ed. Kun Laurids Hansen Hiuler er på den pågældende dag villig til at aflægge eden.

Den 26. nov. 1739 falder der dom i sagen. Lidt af Christen Poulsens modkrav anerkendes. Tilbage bliver 10 rdl. og 25 1/2 skilling, samt omkostninger 2 rigsdaler. Christen Poulsen skal betale Laurids Hiuler 10 rdl. inden seks uger. Det oplyses, at Christen Poulsen hverken kan læse eller skrive.

Enderupskov hørte under Nybøl gods. Undersåtterne her skulle bl.a. spinde hør. Lorentz Hiuler skulle bidrage med 1 1/2 pund hør⁽¹⁾. På halvgårdene skulle spindes 3 pund.

Laurids Hansen Hiulers landbol synes senere at være ændret til en halvgård, idet hans tidligere ejendom i Enderupskov i 1761⁽³⁾ opføres som sådan (eller også har han skiftet ejendom). I 1761 bebos gården af den 50-årige Ole Pedersen Skrædder og hans 40 gamle hustru Margrethe Hansdatter. Hans første hustru hed Anna Nielsdatter. Det anføres, at gårdens tidligere beboere, Lars Hansen Hiuler og hustru, er døde. Gården var en fæstegård under Nybøl gods.

Søn:

1. T h o m a s L a u r i d s e n H i u l e r. v. III.

III. THOMAS LAURIDSEN HIULER (VIII - 8).

Thomas Hiuler var født ca 1691. Han døde i Vesterlindet i 1772 og begravedes d. 4. søndag i advent, 81 år gammel.

Han var gift med METTE HANSDATTER (VIII - 9), der var født ca 1693. Hun døde i Vesterlindet ligesom manden i 1772, hun begravedes Dom. Exaudi i en alder af 79 år.

De første år boede ægteparret i Enderupskov, hvor børnene er født, det sidste i 1736. De har muligvis boet på faderens fæstegård.

Thomas Hiuler nævnes første gang i Vester Lindet i skatte- og afgifts-registeret for 1741 med en restance fra 1739 på 1 rdl. 32 sk.⁽⁴⁾

Allerede i 1729 har Thomas Lauridsen Hiuler købt et fjerdeparts landbol i Vester Lindet af væveren Michel Mortensen. Huset var på 4 fag. Nogen tid derefter købte sælgeren af køberen et kammer i huset. Sammen lod de opføre en skorsten (åbent ildsted) med bageovn midt i huset til brug for begge parter. Senere solgte Thomas Hiuler huset til Laue Madsen, der igen solgte det til Christen Pedersen Skipper. 15. maj 1742 klager Michel Mortensen over Christen Pedersen Skipper. Der er uenighed om benyttelse af skorsten og bageovn⁽⁵⁾.

I godsregnskabet for 1739 nævnes Thomas Lauridsen i Vester Lindet på en fæstegård, en halvgård. Det drejer sig om en såkaldt "trælgård". "Trælbønderne", også kaldet "gammelgrammerne", måtte yde mere hovtjeneste end "nygrammerne", der var tilkøbt senere. "Gammelgrammerne" måtte stille en mand til hovtjeneste hver dag fra St. Hans til mikeldag og den øvrige tid en mand hver anden dag. "Nygrammerne" slap billigere. Gården var på 1 otting.

I godsregnskabet for 1747 opføres Thomas Hiuler med "låne-korn": D. 8. juli, at betale til Martini, 1 tønde 12 skæpper rug.

D. 29. juli 4 skæpper boghvede.

D. 9. aug. 4 skæpper rug á 12 skilling

I 1761 ⁽⁶⁾ - da sønnen Lars Thomsen havde overtaget gården - beboede Thomas Larsen, 70 år, og hustru Mette Christensdatter, 68 år, et aftægtshus ved gården på 4 fag lervæg. Der var tilskrevet dem et aftægt på 1 skæppe sædland og en eng til 2 læs hø.

I øvrigt bestod gårdens bygninger i 17 fag lervæg, i skikkelig stand. Bygningerne tilhørte herskabet, men Lars Thomsen tilbød at give 10 rdl. for dem. Der behøvedes en del mursten til de forfaldne lervægge og 1 tylt brædder til loftet over 2 fag.

Der ydedes ægt og arbejde som af andre "trælbønder". Der blev spundet 2 pund hør eller 4 pund blår. Han havde, bortset fra et svin og 1 får, betalt for svin, får og gæs.

Der hørte til gården en kålgård, hvori der stod et æbletræ.

Han kunne så: 4 tønder rug, 8 tønder byg, 16 tønder havre og 2 1/2 tønde boghvede, samt bjærge 14 læs hø.

Besætningen bestod i: 4 heste, 1 føl, 4 køer, 3 ungnød og kvier, 7 får. Der er desuden 2 bistokke.

Af redskaber forefandttes: 2 trævogne, 1 plov, 1 jernharve og 1 træharve.

Lars Thomsen beklager sig over, at han har ringere agerjord i løkken end naboerne.

Børn:

1. A n n e M a r i a T h o m a s d a t t e r.

Anne Maria Thomasdatter var født ca 1725. Hun døde i Fole i 1791, og begravedes d. 7, dec. i en alder af 66 år.

Hun blev Dom. 18. p. Trin. 1749 i Gram viet til garver (feldbereder) Claus Christiansen. De var blevet trolovet d. 15. okt. 1748.

Claus Christiansen, der frmtl. var født i Gramby ca 1723, døde i Fole 1795 og begravedes d. 19. april i en alder af 72 år.

Han var frmtl. søn af feldbereder i Gram, Christian (Chresten) Clausen og An Mari Hansdatter (1703 - 1748).

Christian Clausen havde den gård i Vester Lindet i fæste som Jes Thomsen senere boede på ⁽⁴⁾.

Claus Christiansen var først bosat i Gramby, senere i Fole. ⁽²⁸⁾

Børn:

- a. An Mari Clausdatter, født i Gramby 1750, døbt Dom. 20. p. Trin.
- b. Mette Clausdatter, nævnt som fadder 1774, da Jes Thomsen i Vester Lindet lader sønnen Jens døbe.

2. H a n s T h o m s e n H i u l e r.

Hans Thomsen Hiuler var født ca 1726 og døde i Vester Lindet d. 13. nov. 1809 i en alder af 83 år.

Han blev d. 9. nov. 1754 i Gram gift med Maren Pedersdatter, datter af Peder Jensen i Vester Lindet. Hun døde 1760.

Hans Thomsen Hiuler nævnes 1759 på et landbol i Vesterlindet under Gram gods. Han nævnes endvidere 1772⁽⁷⁾, hvor hans bygninger er takseret til 43 rdl. 32 sk.

Besætningen bestod i 4 heste og 4 nød.

Børn:

- a. Mette Hansdatter, født 1755, døbt søndagen Lætare.
Fadder: Maren Jørgensdatter.
Død 1755, begravet 2. pindsedag.
- b. Metter Marie Hansdatter, født 1759, døbt 2. påskedag.
Faddere: Jomfr. Anne Cathrine Thorup, Anne, Lisbeth Jensdatter, Laust Hiuler, Niels Skibbelund.
Hun blev formtl. 27. febr. 1789 i Gram viet til ungarl Iver Jensen fra Ørsted i Oksenvad sogn.
- c. Peder Hansen, født 1761, dbt. 17. sønd. efter trin.
Faddere: Esben Jørgensen, Kirsten Marie Jørgensdatter, Jørgen Pedersen Als, Niels Sørensen, Maren Peders.
- d. Thomas Hansen, født 1763, dbt. 5. søndag efter trin.
Faddere: Hans Matzen, Kirsten Nisdatter, Niels Skibbelund.
Død i Vester Lindet 1766, begravet helligtrekongersdag.

- e. Lorentz Hansen, født 1765, døbt Dom. Quinquagesima.
Faddere: Laust Thomsen, Kirsten Peersdatter af Brem,
Mads Skibbelund, Mads Hansen, Maren Jepsdatter, Vester
Lindet.
Død i Vester Lindet 1766, begravet 3. søndag efter
trinitatis.
- f. Lave Hansen, født 1767, døbt Dom. Quinquagesima.
Faddere: Bodil Thomasdatter, Anders Pedersen, Niels
Hansen, Niels Ebsen Bødiker, Jens Pedersen.
- g. Thomas Hansen, født 1769, døbt Dom. Septuagesima.
Faddere: Christen Hansen, Bodil Andersdatter, Peder
Andersen, Mads Skibbelund, Hans Giessemann.
- h. Jens Hansen, født 1773, døbt 4. søndag efter trinit.
Faddere: Jes Thomsen, Ann Bossen, Mads Skibbelund,
Hans Nielsen, Peder Andersens Hustru

3. K a r e n T h o m a s d a t t e r H i u l e r .

Karen Thomasdatter Hiuler var født ca 1728 og døde i vester Lindet
d. 12. maj 1806. Hendes alder opgives til 90 år, men i "revisionen
1761" (v.i.) til 33. Det sidste er forml. det rigtige.
Hun blev d. 21. sept. 1754 i Gram viet til Jens Persen, der i 17-
61 ("revisionen") ⁽³⁾ er landsoldat under capt. Nederkings kompagni.
Han var senere landbolsmand i Vester Lindet. ⁽²⁹⁾

BØRN:

- a. Thomas Jensen (tvilling), født 1757, døbt Fest. Purif.
- b. Peder Jensen (tvilling), født 1757, døbt Fest. Purif.
Faddere: Thomas Hiuler, An Thomasdatter, Hans Thomsen,
Kirsten Marie, An Marie Hanskone.
- c. Johanne Jensdatter, født 1765, døbt. Dom. Quasimodogen.
Faddere: Thomas Jepsens H., Mads Skibbelunds Hustru,
Christen Nielsen Bødiker, Anders Pedersen Soldmand.

4. L a r s (L a u r s) T h o m s e n H i u l e r.

Lars Hiuler var født i Lnderupskov d. 25. febr. 1732 og døbt Dom. Exaudi.

Hans faddere var: Peter Olufsens kone, Gjelsbro, Oluf Hiuler, Laurids Jacobsen, Jep Marcusen, Jep Tiellesens kone.

Han blev d. 21. maj i Gram viet til Ann Lisbeth Jensdatter af Vester Lindet. Hun var født 1726.

Lars Thomsen Hiuler overtog gården efter faderen og nævnes på den i "Revision over Gram og Nybøl godser 1761" (3).

Han afstod d. 26. febr. 1780 gården til broderen Jes Thomsen med tiltrædelse til førstkommende majdag. Jes Thomsen betalte broderen 200 rdl. Desuden skulle der ydes aftægt bestående i 3 tønder rug, 12 skæpper malt, 8 skæpper boghvedegryn, 3 skæpper "gruber"-byggryn, 3 lispund saltet flæsk, 1 rdl. til håndskilling, fri ekstraskatter og højtidsoffer. Til ildebrændsel: 16 læs "flove" og 2 læs "klyn". Aftægtstagerne beholder den ved gården beliggende majgård til den sidstes død. Desuden røgt og pleje i sygdomstilfælde. Endvidere skal aftægtsfolkene have 1 fag "salshus", vedbygget det bestående hus, forsynet med jernkakkellovn og skorsten (åbent ildsted). Desuden fornøden kålgård. Dør den ene af aftægtstagerne, modereres ydelserne. De skal ved døden begraves på en "christsømmelig" måde.

Hvad der forefindes af levendes og dødt hos aftægtstagerne ved deres død, falder tilbage til gården, med undtagelse af deres livsklæder, der tilfalder deres arvinger. (Bilag 1).

Ved kontrakt af 21. marts 1772 havde Laurids Thomsen Hiuler for 36 rdl. købt Søren Pedersen Junckers landbol med hus af arvingerne. Laust Thomsen var medarving. Det drejer sig forml. om det halve landbol, som Lars Thomsen d. 27. marts 1797 solgte til Jacob Clausen Schnoor for 142 rdl. 21 sk.

Børn:

- a. Mette Laursdatter, født 1757, døbt 20. søndag efter trinitatis.
- b. Jens Laursen, født 1758, døbt 4. søndag efter trin.
Faddere: Bodil Tamesdatter, Anders Pedersen, Maren Ebbesdatter, Niels Bødker, Maren Madsdatter.

- c. Thomas Laursen, født 1760, døbt Dom. Rogate.
Faddere: Claus Christiansen, Maren Peerskone, Peder Andersen, Christen Nielsens Kone.
- d. Jens Laursen, født 1662, døbt Fest. Joh. Bapt.
Faddere: Thomas Nissen, Birgitte Thomaskone, Mads Jensens Kone, Anders Peersen.
- e. Thomas Laursen, født 1764, døbt Dom. Exaudi.
Faddere: Thomas Nielsens Daatter, Anders Pedersens Hustru, Jep Christensen.
Død i Vester Lindet 1766, begravet Dom. Exaudi.
- f. Jens Christian Laursen, født 1767. Døbt 4. søndag efter helligtrekonger.
Faddere: Hans Thomsen, Maren Ebsdaatter, Jens Jerksen, Jørgen Espensen, Karen, Mads Skibbelunds daatter.
- g. Jens Christian Laursen, født 1769, døbt Dom. Misericordia.
Faddere: Anders Pedersen, Kirsten Jørgenskone, Niels Bødker, Niels Hansen, Bodil Thomasdaatter i Vester Lindet.
- h. Martinus Laursen, født 1770, døbt Dom. Cantate.
Faddere: Peder Thomsen, Ann Christensdaatter, Peder Andersen, Hans Mikkelsen, Ingeborg Jens datter.
Død i Vester Lindet 1772, begravet 6. søndag efter trinitatis.

5. J e s s t h o m s e n (H i u l e r)

Jess Thomsen Hiuler blev født 7. april 1737 i Enderupskov og døbt Dom. Judica.

Faddere: Margrethe Lauritz Jacobsens, Mølleren i Gjelsbro, Anders Printz, Claus Skytte, Jens Lauritzens Kone.

v. IV.

6. M e t t e T h o m a s d a t t e r (H i u l e r).

Metter Thomasdatter (Hiuler) blev født 1736 i Enderupskov og døbt

Dom. Reminiscere.

Faddere: Hans Lunds kone, Jørgen Misfelts og Anders Matzens koner, Peder Matzens kone i Enderupskov, Lauritz Jacobsens og Peder Ulufsens sønner.

Mette døde i Enderupskov samme år (1736) og begravedes d. 14. marts

7. muligvis B o d i l T h o m a s d a t t e r .

Hun nævnes som fadder nogle gange.

IV. JES THOMSEN (HIULER) (VIII - 4).

Jes Thomsen (Hiuler) var født i Enderupskov d. 7. april 1734 og døde i vester Lindet d. 1. okt. 1810.

Han var to gange gift.

1. gang gift med N.N., navn og fødested ukendt.

2. gang gift med Ovel (Abel Marie) Pedersdatter. Hun var født ca 1739 (hvor vides ikke) og døde i vester Lindet d. 2. juli 1819, begravet 7. juli, 80 år gammel.

I 1761 var Jes Thomsen som 27-årig soldat for Gram gods⁽⁶⁾

De følgende år synes han ikke at have opholdt sig i Gram sogn.

Oktober 1771 overtager han en gammelgrammer-fæstegård i vester Lindet på 1 otting (gård nr. 128). Han overtog gården efter Christen Nielsen. Christen Nielsen og hans hustru, Kirsten Marie, fik ophold på gården. De betegnes 1771 som fattige folk.

Før Christen Nielsen havde feldbereder Christian Clausen i Gram haft gården i fæste. Christian Clausens søn, Claus Christiansen, var gift med Jes Thomsens søster, Anna.

På gården boede som indest i 1770 Clement Pedersen og hustru. Clement Pedersen var kommet fra gården på grund af benbrud og var nu ganske fattig og "nøgen", ægteparret tiggede.⁽⁸⁾

Før Jes Thomsen havde forvalter Hinrichsen åbenbart forsøgt at fæste gården til hans Rafn, som var bortrømt.

Det synes at have været en temmelig "afklædt" gård, Jes Thomsen overtog. D. 24. okt. 1771 kviterer han for at have modtaget 15 rigsdaler til køb af rugsæd, og 3. dec. 1771 for 2 rigsdaler til køb af 2 tønder sæd-havre og 8. nov. 1771 for 20 rigsdaler til køb af 2 "bæster"⁽⁹⁾.

I følge revisionsprotokollen 1761⁽⁶⁾ svarede der af gården årligt: 1/2 får, 1/2 gås, 2 høns, 2 snese æg, 1/2 svin, 1/2 fodernød.

Der blev spundet 2 pund hør eller 4 pund blå.

Bygningerne bestod af 16 fag ler- eller risvægge, i mådelig stand, de ejedes og vedligeholdtes af herskabet. Hoveri og ægt var som for de andre "trælbønder" (v.s.).

Besætningen bestod i: 4 heste, 1 plæg, 4 køer, 4 ungnød, 5 får og 1 svin.

På gården holdtes 2 trævogne, 1 plov, 1 jernharve og 1 træharve.

Som omtalt ovenfor erhvervede Jes Thomsen maj 1781 også broderen Laurs Thomsen Hiulers 1 otting store gård, således at Jes Thomsen nu havde 2 otting.

Ved kontrakt af 7. okt. 1781 solgte Jes Thomsen 10 tønder agerland og nogen hedegrund til den ovenfor nævnte Clemens Pedersen for 100 rdl., hvorfor der årlig til herskabet skulle svares en agift på 5 rdl. Indtil udskiftningen var tilendebragt tillodes det køberen at grave 10 læs tørv i sælgerens hede⁽¹⁰⁾.

Ifølge jordebogen fra 1792⁽¹¹⁾ har Jes Thomsen en gård på 2 otting, den opføres i jordebogen som nr. 127 og 128. Han har den i arvefæste, for den ene ottings vedkommende har han fået betalingen herfor skænket, for den anden ottings vedkommende restere 20 rigsdaler.

Bygningerne på begge ottinge har han betalt med 99 rigsdaler.

Af besætning er der: 7 køer, 5 stykker ungvæg, 8 heste, 4 føl og 17 får.

Jes Thomsen protesterer mod, at ægtkørslen er ændret til plov- og spanddage.

1804 overdrog Jes Thomsen ved kontrakt af 19. sept. gården til sønnen Thomas Jessen. Kontrakten blev dog først approberet af aministratør Krogh på grev K. B. Schacks vegne d. 1. febr. 1808⁽¹²⁾.

Gården skulle overtages til majdag 1805 af Thomas Jessen, der betalte faderen 800 rdl. Pengene blev stående i gården og forrentedes med 4 1/4 procent årlig, med et halvt års opsigelse fra begge sider. Der skal bygges et aftægtshus på 6 fag, som skal vedligeholdes af køberen. Aftægtstageren skal have en kålgård på 8 skar af den til gården hørende kålgård. Køberen holder kålgården veulige med hegn. Når aftægtstagerne tiltræder deres aftægt, tager de frit og ubehindret med sig fra gården de fornødne "boskaber", brygge- og bageredskaber, samt kedler og gryder m.m.

Tillivets ophold skal de - halvt til majdag og halvt til martini - have 4 tønder ren rug, 1 tønde boghvedegryn, 3 skæpper byggryn, 12

skæpper malt, 3 lispund saltet, røget og tørret flæsk. 3 rigsdaler til humle og salt, 2 rigsdaler til håndpenge og tobak. Desuden skal gårdbesidderen betale aftægtstagerens ekstraskat og højtidsoffer. ved aftægtstiltrædelsen udtager aftægtstageren den næstbedste af gårdens køer, der af gårdbesidderen skal holdes "levende og aldrig død", han skal anskaffe en anden ko, når koen ikke længere kan kaldes en god malkeko. Når koen er "sen", leverer gårdbesidderen aftægtstagerne daglig en kande (2 liter) nylig malket mælk. Ligeledes udtager aftægtstagerne 2 får, hvoraf de nyder uld og yngel årlig. Koen og fårene med lammene græsses hos gårdbesidderens får og "vorder af ham eller hans folk opvartet".

Til vinterfodring får aftægtstageren majgården, der tidligere har tilhørt Hans Holdensen, til høbjergning. Når aftægtstageren ikke længere selv vil bjerge høet, skal dette gøres af gårdbesidderen. Til ildebrændsel skal aftægtstageren årlig have 16 læs tørv og 2 læs klyne, som skal leveres i huset frit og forsvarligt.

Aftægtstageren kan benytte hvilken brønd, han ønsker, ved gården. Aftægtstageren skal, når han finder det for godt, have fri vogn til kirken og tilbage igen, ligesom aftægtstagerens korn frit skal besørges til mølle.

Hvis der "tilslår" aftægtstagerne sygdom og svaghed, skal gårdbesidderen lade dem røgte, pleje og opvarte med ild og lys og alt fornødent både dag og nat - "således som for Gud og øvrighed kan forsvares" - og når de ved døden afgår, lader han dem "på en Christhæderlig og sognebrugelig måde begrave".

Når en af aftægtstagerne ved døden er afgået nedsættes aftægtsydelse til: 2 tønder rug, 2 skæpper boghvedegryn, 1 skæppe byggryn, 6 skæpper malt, 1 lispund flæsk, 1 får frit på græs og 2 rigsdaler håndpenge. De øvrige aftægtsposter forbliver uforandret.

Når begge aftægtstagerne er døde, falder alle aftægtsposter bort, og alt hvad der er medtaget på aftægt tilfalder gårdbesidderen, undtagen aftægtfolkenes livsklæder og øvrige efterladenskaber, der deles mellem arvingerne.

Jes Thomsen underskriver med "selvdraget kors".

Den 18. febr. 1809 kvitterer Jes Thomsen - igen med kors - for at have modtaget de 800 rigsdaler. Det bevidnes af justitiarius Langeaker.

Thomas Jessen underskriver med navn.

Året efter - d. 1. okt. 1810 - døde Jes Thomsen som aftægtsmand og konen Ovel (Abel) ni år senere. d. 2. juli 1819.

Børn:

1. P e d e r J e s s e n .

Peder Jessen blev født i Vester Lindet 1772 og døbt Dom. Oculi.
Faddere: Hans Thomsen, Bodil Thomasdatter, Christen Nielsen
Bødekens Hustru.

Peder Jessen døde af børnekopper 14 år gammel 1786 og begravedes
Dom. Oculi.

2. D o r o t h e J e s d a t t e r .

Dorothe Jesdatter blev født i Vester Lindet 1774 og døbt Dom. Re-
miniscere.

Faddere: Ann Pedersdatter i Vester Lindet, Thomas Nissen, Jørgen
Espensen, Hans Nielsen, Christian Clausens Hustru.

Dorothe døde i Mølby, Oksenvad sogn, d. 11. maj 1842.

D. 4. aug. 1797 blev hun i Gram viet til enkemanden Hans Peter-
sen Holm fra Vester Lindet. Han var født i Kastvrå som søn af
Peder Holm og Anna Kjestine. Han blev første gang gift 1789 med
Else Jacobsdatter fra Rødding. Dette ægteskab varede 8 år, og
der fødtes en søn Peder Jacob og en datter Lene- begge gift ved
faderens død 1829.

Ved kontrakt af 5. jan. 1796 fik Hans Petersen Holm af 3 mænd,
Jes Thomsen (svogeren), Niels Hansen og Peter Thomsen, alle af
Vester Lindet, overladt kroen i Vester Lindet, han kaldes ved
den lejlighed "velagtet mand Hans Petersen Holm". De nævnte tre
havde været kautionister for Anders Hansen, der havde haft kroen
hidtil. (17)

I Dorotheas ægteskab med Hans P. Holm fødtes 12 børn, af hvilke
6 døde i barndommen, de 6, der var i live ved faderens død 1829
og ved moderens død 1842 var: Else, Peder, Jes, Abel Maria, Mads
og Kjestine.

Hans P. Holm var ved sin død landbolsmand på Mølby mark i Oksen-
vad sogn. Sønnen Jes Holm overtog landbolet efter faderens død.
Hans Petersen Holm døde d. 1. nov. 1829 og Dorothe d. 11. maj
1842.

Børn:

- a. Else Holm, født i Vester Lindet 1798, døbt d. 16. dec.
Faddere: Thomas Jessen, Peter Hansen, Laust Juhler og
Mette Hanskone af Vester Lindet, A.C. Ewald af Gramby.

b. Jes Holm, født i Vester Lindet d. 2. nov. 1802 (hjemmedøbt).

Faddere: Thomas Jessen, Hans Michelsen, Jep Jensen og Mette Hans Kone, alle af Vester Lindet, Margrethe Mads Kone af Øster Lindet.

c. Peter Jessen Holm, født d. 2. nov. 1802 (hjemmedøbt).
Død 1802, begravet d. 12. dec.

3. T h o m a s J e s s e n . (VIII - 2).

Thomas Jessen blev født i Vester Lindet 1776 og døbt Dom. Septuagesima.

Faddere: Niels Hansen, Peder Thomsens Hustru i Vester Lindet, Peder Andersen, Dorthe Marie Jesdatter, Jørgen Espensens Hustru, Vester Lindet.

v. V.

4. J e n s J e s s e n .

Jens Jessen blev født i Vester Lindet 1777 og døbt 25. p. trinit.

Faddere: Mette Clausdatter af Role, Peder Thomsen, Hans Schack Nielsen, Jev Troulsens Hustru af V. Lindet.

5. J ø r g e n J e s s e n .

Jørgen Jessen blev født i v. Lindet d. 10. okt. 1779 og døbt Dom. 19. p. Trinit.

Faddere: Peder Jørgensen i Fæsted, Maren Pedersdatter i Fæsted, Laurids Thomsen, Peder Pedersen, Mette Marie Hansdatter i Vester Lindet.

Jørgen Jessen døde d. 14. sept. 1839 som indest i vester Lindet, 60 år gammel.

Han blev d. 26. okt. 1817 i Gram viet til Cathrine Marie Nielsdatter, kniplerske af vester Lindet. Forlovere var: Lauritz Nielsen af Skjoldager og Thomas Jessen af Vester Lindet.

Cathrine Marie Nielsdatter var født i Vester Lindet 1786 og døbt Dom. 5. p. Trinit.

Hun var datter af Niels Matthiesen i Søndernæs i Brøns sogn og Gjertrud Hansdatter fra Brændstrup, der var "løben bort fra Manden og gjorde Barsel i W. Lindet".

Cathrine Marie døde som 55-årig enke d. 3. dec. 1846 og blev begravet d. 20. dec.

Børn:

- a. Jes Jessen, født d. 8. febr. 1818 i Vester Lindet.
- b. Kiesten Marie Jessen, født d. 2. juni 1815 i vester Lindet.
- c. Ellen Marie Jessen, født d. 16. juli 1819 i V. Lindet.
- d. Laurids Nielsen Jessen, født d. 21. okt. 1820 i V. Lindet.
- e. Hans Jørgen Jessen, født d. 7. nov. 1822 i V. Lindet.
- f. Ellen Marie Jessen, født d. 20. nov. 1824 i v. Lindet.

6. K i e s t e n M a r i e J e s d a t t e r .

Kiesten Marie Jesdatter blev født 1782 i Vester Lindet og døbt Dom. 1. Advent.

Faddere: Peder Pedersens Hustru af Vesterlindet, Peder Thomsen, Jørgen Espensens Hustru, alle af Vesterlindet.

Kiesten Marie døde i Skjoldager d. 26. aug. 1824 og begravedes d. 29. aug., 42 år gammel.

Hun blev d. 30. okt. 1804 i Gram viet til ungkarl Laurits (Laust) Nielsen af Skjoldager.

Han var født 1777 i Skjoldager og døbt d. 16. nov., søn af Niels Lauritzen og Herleg Jørgensdatter.

Lauritz Nielsen var gårdm. i Skjoldager og døde som aftægtsmand der d. 9. febr. 1864, 86 1/4 år gammel.

Efter Kjestens død giftede han sig 2. gang d. 12. febr. 1825 med pigen Friderika Brodersen, der var 19 år gammel og var kniplerske i Tiset.

V. THOMAS JESSEN (VIII - 2).

Thomas Jessen var født i Vester Lindet 1776 og døbt d. 4. febr. Han døde sst. d. 3. dec. 1833.

Han blev d. 12. nov. 1809 i Gram viet til MARINE CHRISTENS DATTER SCHØLER (VIII - 3). Hun var født i Flovt, Øsby sogn, d. 18. april 1779 og døde i Vester Lindet d. 20. nov. 1851. Hun var datter af Chresten Christensen. I øvrigt se afsnittet: "Hans Christensen i Sverdrup og nogle af hans efterkommere. (3) Marine Schølers slægt".

Som omtalt overtog Thomas Jessen i 1805 faderens Jes Thomsens fæstegård i Vester Lindet. D. 25. jan. 1808 betalte han en indfæstning på 40 rdl. slesvig-holstensk courant.

Gården blev kaldt Store Sandet og var på 2 otting.

I en fortegnelse over brandforsikrede ejendomme ⁽¹⁸⁾ er den takseret på følgende måde:

Beboelseshus 17 fag á 25 rdl.	425 rdl.
Vesterlade 10 fag á 14 1/2 rdl.	145 -
Nørrelade 6 fag á 5 rdl.	30 -
Aftægtshus ("Abschiedshaus") 7 fag á 10 rdl.	70 rdl.

I modsætning til faderen Jes Thomsen kunne Thomas Jessen skrive, og i en bibel ⁽¹⁹⁾ noterede han oplysninger om sig selv og sine børn. Optegnelserne blev fortsat af søn og sønnesøn. (Bilag 2). Thomas Jessen skal have været noget drikfældig. Marine karakteriseres af et barnebarn som "en god kone" ⁽²⁰⁾.

Efter Thomas Jessens død i 1833 blev hustruen Marine eneejer af gården. Hun afstod den ved kontrakt af 3. juli 1838 til sønnen Jes Jessen.

Til sine 5 søskende skulle Jes Jessen udrede:

1. Til broderen Christen Jessen 250 rdl. sl.-holst courant.
2. Til broderen Peter Jessen 220 rdl. sl.holst cour. Endvidere et godt forsvarligt "fyrskatol", uden skab, en seng bestående af en over- og en underdyne, en lang pude, to hovedpuder, samt fire hørgarnspuder, fire hørgarns- og to blågarns lagner. Desuden skulle han have en sort og en blå klædning, bestående af kjole, vest og bukser af hjemmegjort tøj, dog står det ham frit at tage udstyret i penge, efter taksation af 36 rdl.
3. Til søsteren Aavel Madsen, født Jessen, 106 rdl 32 sk. S-H courant.
4. Til søsteren Anna Kirstine Winterberg, født Jessen 106 rdl. 32 sk S-H. courant.
5. Til søsteren Kirstine Marie Jessen 109 rdl 32 sk. S-H. cour. Endvidere i udstyr et godt forsvarlig fyrschatol uden skab, en kommode, en helkiste, et bord, 4 stole, et spejl, en seng, bestående af en overdyne og en underdyne, en langpude, fire hovedpuder, samt fire hørgarns- og to blågarns lagner. Eller udstyret i penge efter taksation 38 rdl. courant.

De broderen Peter Jessen tildelte penge forrentes først efter hans 20. år med 4 procent årlig. De øvrige søskendes penge for-

rentes ikke før 1. maj 1840, ligeledes med 4 procent.

Peter Jessen forbliver på gården, indtil han fylder sit 18. år og nyder i den tid forsvarlig skolegang og "konfirmationsbefordring", samt kost og klæder.

Køberen overtager al offentlig og privat gæld, der findes på gården.

Til aftægt for moderen er afsat:

1. Der bygges et aftægtshus på 5 fag, som vedligeholdes af køberen, udvendig og indvendig.

Aftægtstageren får 8 skar af gårdens kålgård, der holdes bestandig vedlige af køberen med hensyn til hegn, gødskning og gravning.

2. Når aftægtstageren tiltræder sit aftægt, tager hun ubehindret med sig fra gården de fornødne boskaber (møbler), brygge - og bageredskaber, kedler og gryder m. v. Til livets ophold får hun - halvt til majdag, halvt til mortensdag - 2 tønder god rug, 6 skæpper boghvedegryn, 1 tønde ren byg, 6 skæpper god malt, 2 lispund saltet, røget, tørt flæsk. 4 rigsdaler i S-H. courant i håndpenge, samt årlig ekstraskat og højtidsoffer betalt.

3. Fra maj- til mikkelsdag daglig 1 1/2 kande (3 liter) god, nymalket mælk, og i den øvrige tid 1 kande nymalket mælk, og ugentl. hele året igennem 1 1/2 pund godt smør.

Til samme tid udtager hun et af gårdens får, hvilket hun vil, hvoraf hun årlig nyder uld og yngel. Hvis fåret dør eller bliver gammelt, ombyttes det med et andet, hvilket hun vil. Fåret med dets lam fodres og græsses hos gårdens egne får.

4. Til ildebrændsel skal aftægts giveren årlig levere 16 læs tørv og 2 læs klyne, leveret frit og forsvarligt i huset.

Aftægtstageren kan benytte hvilken brønd ved gården, hun vil, samt gårdens ovn.

Når hun ønsker det, skal der stilles en anstændig vogn til hendes rådighed til kirken, samt et par gange om året til rejser af omtrent 4 mil. Hendes korn skal ligeledes besørges til møllen.

5. I tilfælde af sygdom og svaghed skal gårdbesidderen lade hende blive røgtet, plejet og opvartet med ild, lys og alt fornødent, både dag og nat.

Når hun ved døden afgår, skal han lade hende begrave på en "christ formelig måde efter sogneskik".

ved hendes død falder aftægtspligterne bort, og hvad hun har medtaget falder tilbage til gården, men hendes livsklæder deles mel-

lem døtrene, og de øvrige efterladenskaber deles mellem arvingerne efter loven.

Gårdbesidderen er forpligtet til at modtage sine ugifte søskende i sygdomstilfælde og yde dem pleje uden godtgørelse.

Kontrakten er underskrevet af Jes Jessen og Marine Jessen, født Schøler, med A. Madsen som kurator.

Endvidere af A. Madsen på sin kones Aavels vegne, Matz Lauritzen Winterberg på egne og konen Anne Kirstines vegne, Falle Simonsen, som formynder for Peter Jessen, Kiesten Maria Jessen med A. Madsen som kurator.

31. maj 1841 kvitterer Mads Lauritzen Winterberg for konen Anna Kirstines tillagte arv.

29. juni 1845 A. Madsen, da kirkesanger og skolelærer i Aadum, for konen Aavels arv.

23. juni 1851 Christen Jessen, Peter Jessen og Erik Friis for modtagen arv.

Børn:

1. A a v e l J e s s e n .

Aavel Jessen blev født d. 30. aug. 1809 i Vester Lindet og døbt d. 5. okt.

Faddere: Kiesten Marie Lauritz kone af Skjoldager, Anders Brand og Johannes Ewald af Vester Lindet.

Aavel døde d. 9. aug. 1887 i Holstebro og blev begravet på Vinding kirkegård.

Den 9. nov. 1836 blev hun i Gram gift med skolelærer Anders Madsen⁽²²⁾.

Anders Madsen var født i Maugstrup d. 14. marts 1813 og døde i Holstebro d. 15. april 1889. Han blev som hustruen begravet på vinding kirkegård.

Han blev dimitteret fra seminariet i Vesterborg (Lolland) i 1813. Han var først hjælpelærer i Aller, derefter fra 1835 til 1837 lærer i Vester Lindet. 1837 til 1844 var han lærer i Brændstrup i Rødding sogn. Han blev 1844 skolelærer og kirkesanger i Aadum, Ringkøbing amt, og fra 1851 i Vinding. 1. nov. 1884 blev han efter ansøgning pensioneret. De sidste år boede han i Holstebro. Han skildres som en helstøbt personlighed og et udpræget pligtmenneske. Han nød blandt sognets beboere stor anseelse og respekt,

der både skyldtes hans dygtighed som lærer og som landmand. Hans evner som landmand var skyld i en del stridigheder. Man havde frygtet, at skolelodden skulle gro til i lyng igen, da han overtog den; men det gik ganske anderledes. Han krævede hurtigt overfor sogneforstanderskabet udvidelse af degneboligens bygninger for at skaffe plads til hans 5 heste, 12 kreaturer, 12 får og 4 svin. Der skulle også skaffes plads til en mængde ildebrændsel og indavlet sæd. Enden på striden blev, at ministeriet resolverede, at Madsen selv måtte foretage udvidelsen, til gengæld forblev disse bygninger hans ejendom.

Børn:

- a. Mads Thomsen Schøler, født d. 19. juni 1837 i Vester Lindet, Gram sogn.
- b. Martini Carl Schøler, født d. 5. dec. 1838 i Brændstrup, Rødding sogn.
- c. Cathrine Schøler, født d. 30. sept. 1840 i Brændstrup ("Anders Fonagers moder"⁽²²⁾).
- d. Andreas Madsen Schøler, født d. 26. marts 1842 i Brændstrup.
- e. Johan Madsen Schøler, født d. 7. juni 1844 i Brændstrup.
- f. Carl Madsen Schøler, født d. 6. april 1846 i Aadum.
- g. Thomas Madsen Schøler, født d. 29. nov. 1847 i Aadum. ("Virkelyst"⁽²²⁾).
- h. Frederik Peter Madsen Schøler, født d. 8. april 1850 i Aadum.
- i. Kirstine Hansine Madsen Schøler, født d. 22. aug. 1851 i Vinding. (" gift med Svenning Grønbæk, Tvis"⁽²²⁾).
- j. Marie Madsen Schøler, født d. 28. juni 1853 i Vinding. (" gift med Kræ Nørreramskov"⁽²²⁾).

2. J e s J e s s e n .

Jes Jessen blev født d. 18. aug. 1810 i Vester Lindet og døbt d. 7. okt.

Faddere: Laust Nielsen i Skjoldager, Jørgen Jessen og Cathrine Christensdatter i Vester Lindet.

Jes Jessen døde i vester Lindet d. 3. febr. 1862 i en alder af 51 1/2 år.

Den 20. juni 1846 blev han i Gram viet til pigen Anne Marie Ravn, født d. 23. juni 1813 i Moltrup sogn, død d. 5. aug. 1862 i Vester Lindet, 49 år gammel.

Jes Jessen overtog gården Store Sandet i Vester Lindet efter faderen.

Ægteparret lod børnene døbe med efternavnet Ravn.

Børn:

a. Thomas Jessen Ravn, født d. 30. april 1847 i Vester Lindet, død sst. (efter 1912).

Gift d. 13. dec. 1867 med Christine Jessine Hansen, født i Vester Lindet d. 30. april 1845. Død sst. d. 6. april 1912. Hun var datter af grdm. Jens Hansen og kirsten Marie Smidt, Vester Lindet.

Thomas Jessen Ravn overtog gården efter faderen.

b. Peder Jessen Ravn, født d. 6. dec. 1848 i Vester Lindet.

c. Christian Jessen Ravn, født i Vester Lindet d. 5. april 1851. Død som soldat i København d. 23. sept. 1873.

d. kirstine Marie Ravn, født d. 22. juni 1853 i Vester Lindet. Død i Holm, Hygum sogn, i barselseng, d. 18. juni 1879.

Gift maj 1874 i Gram med ungkarl, avlsforvalter på Gram, Hans Hansen, 31 1/2 år, senere forpagter af Holm.

3. C h r i s t e n J e s s e n .

Christen Jessen blev født i vester Lindet d. 18. dec. 1811 og døbt d. 16. febr. 1812.

Faddere: Christen Christensen fra Styding, Jørgen Jessen og Cathrine Pedersdatter fra Vester Lindet.

Død som parcellist og træskomager i Vester Lindet d. 23. juli 1875, 63 1/2 år gammel.

Gift d. 13. juni 1846 med Mette Cathrine Skjold, født d. 3. juni 1825, datter af parcellist i vester Lindet Anders Andersen og Merret Rasmusdatter.

Mette Cathrine døde som aftægtskone i Vester Lindet, 86 år gammel, d. 20. aug. 1904.

Børn:

a. Helene Jessen, f. d, 27. febr. 1848.

b. Thomas Jessen, f.d. 9. okt.1849.

c. Andreas Jessen, f. d. 10. marts 1852.

d. Martin Jessen, f.d. 7. dec. 1856.

4. A n n e K i r s t i n e J e s s e n .

Anne Kirstine Jessen blev født d. 28. okt. 1813 i Vester Lindet, døbt d. 19. dec. 1813.

Faddere: Cathrine Christensdatter, Johannes Ewald og Jørgen Knudsen, alle af Vester Lindet.

v. VI.

5. K i e s t e n M a r i e J e s s e n .

Kiesten Marie Jessen blev født d, 2. juni 1815 i Vester Lindet. Døbt i hjemmet samme dag.

Faddere: Grdm. Lautz Nielsens hustru fra Skjoldager, grdm. Niels Schacks hustru af Vester Lindet og ungd. Hans Petersen sst.

Død på Oksenvad mark d. 17. juni 1889, begravet d. 22. juli, 74 år og 1 1/2 måned gammel.

Gift d. 24. april 1845 i Oksenvad med ungd. Erich Friis. Trolovelsen skete i Gram og brylluppet i Kalhauge. Erich Friis var grdm. Han var født på Tingkobbøl, Sommersted sogn, d. 28. maj 1820 og døde i Oksenvad d. 10. sept. 1867.

Børn:

- a. Mathias Friis, født d. 23. maj 1847 på Oksenvad mark.
Død ca 1925 i Fredericia.
Gift d. 16. okt. 1879 i Oksenvad med Marie Kjestine
Lund, datter af Niels Lauritzen Lund og Anne Ingeborg,
født Gramberg, fra Simmersted.
- b. Thomas Jessen Friis, født d. 23. sept. 1849 på Oksenvad
mark.
ved faderens død 1889 landbolsmand på Oksenvad mark.
- c. Marie Friis, gift med Jacob Hauberg, Sommersted station,
ved faderens død.

6. P e t e r J e s s e n. (26)

Peter Jessen blev født i Vester Lindet d. 14. nov. 1822, døbt d. 15. nov. i hjemmet.

Faddere: Peter Petersen og Nis Hansen, samt Cathrine Pedersdatter, alle af Vesterlindet.

Død d. 5. april 1891 som aftægtsmand i Brændstrup, Rødving sogn. Han druknede i en mergelgrav, da han i mørke gik hjem fra Harreby. Han blev begravet i Rødving d. 9. april.

Peter Jessen blev første gang gift d. 29. april 1854 i Rødving med Giertrud Marie Bek. Hun var født d. 21. juni 1826 i Brændstrup, Rødving sogn, og døde sst. d. 5. aug. 1865. Hun var datter af grdm. Peder Terkelsen i Brændstrup og Else Kirstine Gade.

Peter Jessen blev anden gang gift d. 12. juli 1867 i Rødving med Kirsten Nisdatter Lassen. Hun var født d. 11. marts 1829 i Rødving og var datter af indest Nis Hansen og Anne Bech. Hun døde d. 1. jan. 1893 i Brændstrup.

Peter Jessen overtog i 1853 svigerfaderens gård i Brændstrup.

Børn:

- a. Marine Jessen, født d. 30. okt. 1854 i Brændstrup. død sst. d. 1. juni 1855.
- b. Thomas Petersen Jessen, født d. 25. aug. 1856 i Brændstrup, død d. 18. dec. 1946 i Plovstrup, Jernved sogn.

Gift 1. gang i Hjordkær d. 31. maj 1881 med Adelheid Callesen, født d. 24. sept. 1854 i Aarslev, Hjordkær sogn, død d. 4. febr. 1889 på Stamplund, Hjordkær sogn, datter af grdm. Rasmus Callesen og Anna Christina Christensen.

Gift 2. gang d. 30. okt. 1891 i Rødding med Falline Elise Simonsen, født d. 23. maj 1870 i Låsled, Rødding sogn, død d. 11. dec. 1837 i Brændstrup, datter af parcellist Christian Simonsen og Sophie Frederica Ferdinansen.

Thomas Jessen havde en tid Stamplund ved Kassø, Hjordkær sogn i forpagtning, i nogle år drev han fødegården. Efter giftemålet med Falline overtog han hendes fødehjem i Låsled. Virkede her som tækkemand og husslagter.

- c. Peder Terkelsen Jessen, født d. 18. juli 1858 i Brændstrup, død d. 19. febr. 1935 i Jerne.

Gift d. 9. aug. 1879 i Guldager med Hansine Inger Marie Hansen, født d. 10. aug. 1853 på Guldager mark. Død d. 16. febr. 1911 i Jerne, datter af husmand Hans Sørensen Maade og Maren Christensdatter.

Peder Terkelsen Jessen blev 1887 ansat ved postvæsenet i Jerne. Han var i flere år medlem af sognerådet.

- d. Else Kirstine Jessen, født d. 5. juli 1860 i Brændstrup, død sst. d. 12. juli samme år.

- e. Marine Kirstine Jessen, født d. 11. juni 1861 i Brændstrup, død d. 7. juni 1929 i Tange ved Ribe.

Gift d. 15. juni 1883 i Ribe med grdm. Nis Hansen Jacobsen, født d. 16. juni 1856 i Aarslev, Hjordkær sogn. Død d. 30. marts 1899 i Tange, søn af grdm. Rasmus Jacobsen (VII - 1) og Anne Kirstine Jessen (VIII - 1), datter af Thomas Jessen i Vester Lindet (VIII - 2).

I øvrigt se: VII Rasmus Jacobsen i Aarslev og hans slægt.

VI. ANNE KIRSTINE JESSEN (VIII - 1).

Anne Kirstien Jessen blev født i Vester Lindet, Gram sogn, d. 28. okt. 1813. Hun døde i Aarslev, Hjordkær sogn, d. 22. sept. 1895.

Hun var tre gange gift:

Gift 1. gang i Gram d. 18. april 1838 med Mads Lauritzen Winterberg, der var født i Bjerndrup, Stepping sogn, d. 18. dec. 1810, søn af landbolsmand Lauritz Madsen (Winterberg) og Maria Cornelia Magdalene Fredsted.

Mads Lauritzen Winterberg døde i Brændstrup, Rødning sogn, d. 2. aug. 1843, 33 år gammel.

Ved ægteskabets indgåelse kaldes Mads Winterberg træskomand, men ved kontrakt af 2. jan. 1838 havde han sammen med sin "kjæreste" Anna Kirstine Jessen købt en gård i Brændstrup af Hans Nielsen Klaaborg. Gården var en 1 1/4 otting stor nygrammer ejendoms-gård på godt 106 tønder land, dog med undtagelse af et grundstykke på godt 23 tønder land, der tilhørte Laue Andersen.

Gården skulle overtages til 1. maj 1838. Købesummen var 400 rdl. courant eller 640 rdl. sølv mønt. Køberen skulle overtage den på gården hvilende gæld på 569 rdl. sølv mønt, med en årlig forrentning 4 procent. Den skulle udbetales til mikkelsdag 1838.

Mads Lauritzen Winterbergs og Anne Kirstines køb af gården synes i hvertfald delvis at være blevet finansieret af Anne Kirstines moster, Cathrine Schøler, og dennes mand, Peter Friederichsen fra Øster Lindet. I øvrigt se afsnittet: "Hans Christensen i Sverdrup og nogle af hans efterkommere - (3) Marine Schølers slægt".

Peter Friederichsen og Cathrine fik aftægt på gården:

I håndpenge skal de have 4 rdl., foruden offer og ekstraskat betalt. Håndpengene skal betales dels til majdag, dels til mortensdag.

Til beboelse skal de have 3 fag, "halvt igennem huset ved den nordre side", hvor der skal indrettes 2 værelser. Endvidere adgang til og brug af køkken, skorsten (åbent ildsted), ovn og brønd samt fri afbenyttelse af det østre stykke indtil stien af den ved huset liggende have, som skal holdes med hegn og gødskning af gårdens besidder.

Til deres underhold skal de have 2 1/2 tønne rug, som aftægtstagerne selv køber, hvor de vil. Hvis gården skulle blive solgt til fremmede af køberen, fordres 3 tdr. rug på samme vilkår.

Desuden 6 skæpper boghvedegryn, 1 tønne god byg, endvidere årlig 1 tønne god bygmalt. Daglig 1 1/2 kande (3 liter) nymalket mælk, "fri for vand", ugentlig fra majdag til mikkelsdag eller mortensdag 1 1/2 pund godt smør, den øvrige tid 1 pund smør ugentlig.

4 lispund flæsk, "fra forenden", tørret og røget, samt halvdelen af inddelen af svinet, endvidere 3 får eller beder, der fodres lige så godt som gårdbesidderens egne.

Til ildebrændsel skal der årlig gives 3 læs tørv eller flove á 16 snese, samt 4 læs gode, sorte klyne, tilligemed 1 læs pinde.

I fald Peter Friederichsen afgår ved døden før sin kone, bortfalder trediedelen af kornet, men dersom han bliver den længstlevende bortfalder intet af aftægtet.

Hvis aftægtstagerne finder det for godt at udflytte med deres aftægt, er køberne forpligtede til - efter nærmere bestemmelse - at refundere posterne med penge.

Nyder aftægtstagerne deres aftægt indtil deres død, falder deres indbo tilbage til gården.

Gårdens besidder må fragte aftægtstagernes korn til mølle og befordre dem i en anstændig vogn til Rødding kirke to gange årlig. I sygdoms og svagheds fald skal der ydes aftægtstagerne fornøden pleje og opvartning, og når de ved døden afgår, skal de sømmelig begravnes, således som sognets skik medfører⁽²³⁾.

Cathrine Schøler døde som aftægtskone d. 3. aug. 1843 og Peter Frederiksen d. 31. jan. 1850.

Anne Kirstine giftede sig anden gang d. 2. nov. 1850 med ungkarl Nis Hansen Kou fra Brændstrup. Han var født i Brændstrup d. 6. sept. 1814 og døde sst. d. 31. jan. 1852, 38 år gammel. Han var søn af grdm. i Brændstrup, Hans Nissen Kou (1778 - 1848), og Johanne Marie Thomasdatter (1782 - 1862).

Før ægteskabets indgåelse blev der oprettet en kontrakt (arveforlig)⁽²⁴⁾ mellem formynderne for den afdøde grdm. Mads Lauritzen Winterbergs umyndige børn, nemlig gårdm. Niels Lauritzen Winterberg fra Bjerndrup for sønnen Peter Frederiksen Lauritzen, 10 år gammel, og Jes Jessen, Vester Lindet, for datteren Cathrine Lauritzen, 8 år gammel, på den ene side, og moderen Anne Kirstine "cum curatore hendes "Kjæreste" Nis Hansen Kou, som antager på den anden side.

Det hele bo overdrages til børnenes moder og hendes kæreste. De forpligter sig til forsvarligt at opdrage, føde og klæde Mads Lauritzen Winterbergs tvende børn indtil det 18. år, efter denne tid, efter 1/2 års opsigelse, at udbetale i fædrene arv til dem:

1. til sønnen Peder Frederiksen Laurit en 800 rdl cour.

2. til datteren Cathrine Lauritzen 400 rdl. courant, forrentet med 4 pro cent.

Når børnene forlader stavnen, skal der til dem udredes:

1. til sønnen: 1 seng, 1 chatol og et søvlommeur, der har tilhørt faderen.

2. til datteren: 1 seng, en dragkiste, en halvkiste, et bord, 6 stole, en lænestol, et sæt thetøj og et dusin tallerkener.

Således sket Brendstrup d. 15. maj 1850.

Tilføjet Gram 7. juni 1850: Datteren skal have 2 senge og desforuden et skatoll, sønnen et spejl og 2 fuldstændige klædninger, de sidste efter skik og brug her i egnen. Det forudsættes, at hver seng i det mindste skal have en værdi af 100 mark cour. og skatollet en værdi af 75 mark cour. Det skal stå datteren frit, om hun i stedet vil have udbetalt den derfor ansatte pengesum.

Det skal ligeledes stå sønnen frit, om han vil tage den til ham udlovede seng og skatoll eller sammes værdi i rede penge., resp. 100 mark og 75 mark cour.

Efter Nis Hansen Kous død giftede Anne Kirstine sig for 3. gang i Gram d. 30. marts 1854 med Rasmus Jacobsen (VII - 1), der da var gårdmand i Tiset. Han var født i Aarslev, Hjordkær sogn, d. 3. juli 1809 og døde sst. d. 26. dec. 1891. Han var søn af gårdmand i Aarslev Jacob Jørgensen og Bodel Heisel.

Rasmus Jacobsen var første gang gift 1839 med Trinke Marie Heisel (1814 - 1853).

I øvrigt se: VII Rasmus Jacobsen i Aarslev og hans slægt.

Før Anne Kirstines ægteskab med Rasmus Jacobsen indgikkes d. 20. jan. 1854 arveforlig mellem arvingerne efter afdøde Nis Hansen Kou i Brændstrup, nemlig sønnen Mads Nissen Kou, og enken Anne Kirstine Kou med kjæreste Rasmus Jacobsen som antager. Thomas Jørgensen Kou var formynder for Mads Nissen Kou.

Antagerne forpligtes til at berigtige den på ejendommen hvilende gæld 2.822 rdl. 87 sk. Protokolleret 22. juni 1850: Til Peter Frederiksen Lauritzen 1280 rdl. og til Cathrine Lauritzen 640 rdl. Desuden betales til Mads Nissen Kou ved hans myndige alder efter et halvt års opsigelse 1920 rdl.

Gården i Brendstrup blev 27. jan. 1854 af Rasmus Jacobsen og Anne Kirstine solgt til Peder Nielsen Schmidt af Strandelhjørn for 6400 rdl. S.M. Desuden skulle køberen overtage den på gården protokollede gæld til Anne Kirstines børn af de to tidligere ægteskaber.

Rasmus Jacobsen solgte ligeledes sin gård i Tiset. (Se: VII Rasmus Jacobsen i Aarslev og hans slægt). Ægteparret flyttede til Aarslev, hvor de overtog en gård. (27)

Børn af første ægteskab med Mads Lauritzen Winterberg - børnene blev døbt Lauritzen og ikke Winterberg, der blev anset for et tysk navn:

1. M a r i e M a g d a l e n e L a u r i t z e n .
Marie Magdalene Lauritzen blev født d. 15. juni 1839 og døbt d. 4. aug.
Faddere: Skolelærer Madsens hustru, pigen Kirsten Marie Smed og ungkarl Hans Clausen Schultz af Brendstrup.
Marie Magdalene døde i Brendstrup d. 3. marts 1844 og begravedes d. 9. marts.

2. Peder Frederiksen Lauritzen, født d. 22. okt. 1840, døbt d. 28. okt.
Faddere: Gårdkone Frederikke Madsen af Rødding, Ungk. Jes Jessen af Vester Lindet, ungd. Christen Jessen ibid., skolelærer Madsen, Brendstrup.
Peter Frederiksen Lauritzen døde i Hjordkær Stationsby (Nybøl) d. 29. juli 1924 og begravedes d. 1. aug.
Han blev d. 29. sept. 1865 i Hjordkær gift med Anna Lena Boysen, datter af gårdmand i Nybøl Jes Jessen Boysen og Anna Margretha, født Thaysen. Anna Lena døde i Nybøl d. 30. aug. 1866, efter knap et års ægteskab.
Peter F. Lauritzen overtog svigerfaderens gård i Nybøl og byggede senere (ca 1905) en villa ved Hjordkær Station.

Barn:

- a. Jes Boysen Lauritzen, født i Nybøl d. 20. aug. 1866. Død på Posekær ved Aabenraa d. 4. dec. 1948.
Gift d. 3. maj 1892 i Hjordkær med Kjestine Helene Jacobsen, født i Aarslev d. 22. aug. 1867, død på Posekær d. 1. aug. 1958, datter af grdm. i Aarslev Jørgen Rossen Jacobsen og Gunder Marie restersen.
(Se: VII Rasmus Jacobsen i Aarslev og hans slægt)

Jes Lauritzen og hans hustru opholdt sig en årrække i Kalifornien, overtog senere gartneriet Posekær ved Aabenraa.

3. C a t h r i n e L a u r i t z e n .

Cathrine Lauritzen blev født i Brændstrup d. 20. april 1842.

Faddere: Pige Kirsten Marie Jessen, ungd. Christen Jessen af Vester Lindet, skolelærer Madsen og ungd. Christian Schultz af Brændstrup.

Cathrine døde i Aarslev d. 18. marts 1866 (tuberkulose).

Hun blev d. 11. nov. 1862 i Hjordkær gift med forpagter i Aarslev Johan Heinrich Jessen. Han var født på Oldemorstoft, Bov sogn, d. 31. jan. 1837, søn af grdm. Hans Jessen (1772 - 1815) og Gunder Hansen (1795 - 1865).

Johan Heinrich Jessen døde i Aarslev d. 13. juli 1868 (tuberkulose).

Børn:

- a. Hans Jessen, født i Aarslev d. 17. juni 1863. Død på Korsbo (Aarslev mark) d. 3. nov. 1936.

Gift d. 23. april 1897 i Hjordkær med Anna Dorothea Eschelsen, født d. 14. juni 1868 i Nybøl, død d. 22.

okt. 1938, datter af grdm. i Nybøl Eschel Rossen Eschelsen og Lena Ries.

Hans Jessen blev opdraget hos sine morforældre i Aarslev, senere overtog han svigerforældrenes gård i Nybøl. Han var sognefoged.

- b. Johanne Margrethe Jessen, født i Aarslev d. 18. juli 1864, død på Hellevad vandmølle d. 6. febr. 1885.

Hun blev efter forældrenes død opdraget hos fasteren, Margretha Dorothea Jessen, gift med møller Andreas Ludvig Jacobsen, Hellevad vandmølle.

Børn af 2. ægteskab med Nis Hansen Kou:

4. M a d s N i s s e n K o u .

Mads Nissen Kou blev født i Brændstrup d. 11. juni 1851 og døde i Daugård ved vejle d. 26. febr. 1921.

Faddere: Skolelærer Friis' hustru fra Brendstrup, grdm. Erich Friis fra Oksenvad, ungd. Thomas Kou fra Brendstrup, Peder Jes- sen fra Vester Lindet, samt pigerne: Inger Kou, Christiane Mad- sen og Inger Hansen, alle af Brendstrup.

Mads Kou blev d. 17. maj 1878 i Hjordkær viet til pigen Cathri- ne Magdalene Hansen, datter af farver i Ullerup Erich Hansen (V - 1) og hustru Anne Kjestine, f. Krogh (VI - 1). Født d. 9. marts 1851 i Ullerup. Død i Ringe på Fyn.

Mads Nissen Kou overtog en trediedel af jorden til stedfaderen, Rasmus Jacobsens gård i Aarslev. Nord for Aarslev blev opført en ny gård. I 1891 flyttede Mads Kou og Cathrine til Brendstrup, hvor de overtog en gård efter en slægtning til Mads Kou.

Senere havde ægteparret en købmandshandel i Daugård ved Vejle.

Børn:

- a. Nis Hansen Kou, født d. 10. april 1879 i Aarslev.
Faddere: Rasmus Jacobsen, Aarslev, Cathrine Lassen, ibid., Nicolai Hansen, Nybøl.
Død d. 26. febr. 1921 i Brejning, begravet i Daugård.
Ugift.
- b. Rasmus Jacobsen Kou, født d. 13. maj 1880 i Aarslev.
Faddere: Rasmus Jacobsen, Aarslev, Peter Lauritsen, Nybøl, Anna Christine Martensen, Rise Hjarup.
Død i Brendstrup d. 25. nov. 1892.
- c. Erich Hansen Kou, født d. 4. marts 1882 i Aarslev.
Faddere: Mads Kou, Aarslev, Anne Kjestine Jacobsen, ibd.
Lene Bonnichsen, ibd.
Død i Aarslev d. 30. marts 1882.
- d. Erich Hansen Kou, født d. 19. febr. 1883 i Aarslev.
Faddere: Erich Hansen, Ullerup, Jacob Peter Jacobsen, Aarslev, Johanne Margrethe Jessen, Bellevad.
Død i Ringe på Fyn d. 9. juli 1965. Købmand i Ringe.
Gift d. 26. nov. 1912 i Engum med Johanne Olivia Ras-
mussen Eeg, født d. 23. febr. 1887 i Skjold ved Horsens.
Død i Ringe d. 31. juli 1960.

- e. Laurids Hansen Kou (tvilling), født d. 28. maj 1885 i Aarslev.
Faddere: Rasmus Jacobsen, Aarslev, Fester Martensen, Rise Hjarup, Cathrine Lorenzen, Nybøl.
Død i Aarslev d. 4. marts 1887.
- f. Anne Kjestine Kou (tvilling), født d. 28. maj 1885 i Aarslev.
Faddere: Anne Kjestine Jacobsen, Aarslev, rep. af Jes Hansens hustru ibd., Gunder Marie Staugaard, Rise Hjarup. Jes Boysen Lauritzen, Nybøl.
Død spæd i Aarslev.
- g. Laurids Hansen Kou, født d. 30. juni 1886 i Aarslev.
Faddere: Rasmus Jacobsen, Aarslev, Hans Jessen, Nybøl, Kjestine Jacobsen, Aarslev.
Død spæd i Aarslev.
- h. Laurids Hansen Kou, født d. 5. jan. 1888 i Aarslev.
Faddere: Jens Jensen, Aarslev, rep. ved lærer Jensen, Aarslev, Hans Jessen, Nybøl, Ellen Marie Hollesen, Gal-
lehus.
Død i Brendstrup d. 25. dec. 1892.
- i. Thomas Hansen Kou, født d. 22. marts 1890 i Aarslev.
Faddere: Thomas Kou, Brendstrup, Anne Kjestine Jacobsen, Aarslev, Hans Gotlieb Schmidt, ibd.
Død i Aarslev d. 22. maj 1890.
- j. Thomas kou, født d. 15. maj 1892 i Brendstrup. Død i Hobro. Realskolelærer i Hobro.
Gift 1. gang ca 1923 i Hobro med Maren Henriette (Henny) Hansen. Født d. 16. nov. 1893 på Jegindø. Død i Hobro d. 29. jan. 1933.
Gift 2. gang i Hobro d. 8. juli 1934 med Kristine Viola Larsen, født d. 26. jan. 1915, død d. 28. nov. 1972.

Børn født i 3. ægteskab med Rasmus Jacobsen:

5. T r i n k e M a r i e J a c o b s e n.
Trinke Marie Jacobsen blev født d. 16. febr. 1855 i Aarslev og døde d. 5. maj 1921 i Ullerup.
I øvrigt se: VII Rasmus Jacobsen i Aarslev og hans slægt.

6. N i s H a n s e n J a c o b s e n.
Nis Hansen Jacobsen blev født d. 16. juni 1856 i Aarslev og døde d. 30. marts 1899 i Tange ved Ribe.
I øvrigt se: VII Rasmus Jacobsen i Aarslev og hans slægt.

Noter og henvisninger til "Slægten i Enderupskov og Vester Lindet".

1. Gram - Nybøl godsarkiv. Sager vedr. Nybøl, nr. 90. L.A.S.
2. Gram birks justitsprotokol, pag. 54. Retsbetjent nr. 563. L.A.S.
3. Revision over Gram og Nybøl godser 1761 - Gram - Nybøl gods arkiv nr. 67. L.A.S.
4. Gram-Nybøl godsark. nr. 501. L.A.S.
5. Gram-Nybøl godsark. nr. 119 - Ejendomskontrakter, Vesterlinnet 169 - 1830. L.A.S.
6. Revision over Gram og Nybøl godser 1761. Gram godsark. nr. 67.
7. Sager vedr. bøndergodsets driftsforhold og økonomiske forhold 1664 - 1835. Gram godsarkiv nr. 138. L.A.S.
8. Gram og Nybøl godsark. nr. 486. L.A.S.
9. Gram og Nybøl godsark. Godsregnskaber. 1770/71 - 1781/82.
10. Gram og Nybøl godser nr. 99. Ekstrakter vedr. Bøndergodset, 1721 - 1861. Protokoll III. L.A.S.
11. Gram og nybøl godser nr. 70 - Jordebog 1792. L.A.S.
16. i privateje, men indført i kontraktprotokol for Gram og Nybøl godser pag. 663, 64, 65, 66 og 67, samt i skyld- og panteprot. d. 10. marts 1808, fol.117, bibog lit. B, pag. 260 - 264.
17. Gram og Nybøl godser nr. 119. Ejendomskontrakter vedr. Vester Lindet 1669 - 1830. L.A.S.
18. Gram og Nybøl godser, nr. 259. Taksation af brandfor ikrede 1722 - 1829. L.A.S.
19. Bibel på gården "Store Sandet" i Vester Lindet.
20. Meddelt 1939 af sønnesønnen Thomas Jessen, Låsled (v.i.)
21. Efter kontrakt i privateje, men indført i Skyld- og panteprot. for Gram og Nybøl, fol.117, bibog Lith. C, pag. 1064 og i Contract Protokoll, pag. 644 - 47.
22. Esbern Jespersen: Kirker, Præster og Degne i Vinding - Vind, s. 157. Holstebro 1934.
Ejnar Poulsen: Hardsyssel Degnehistorie. Bind 1., s. 287. Viborg 1931.
23. Gram og Nybøl godsark. nr. 104. Ekspeditionsprotokol. L.A.S.
24. Contract Protocoll for Gram og Nybøl 1845 - 65. Retsbetjent nr. 597, s. 477. L.A.S.
25. Gram og nybøl godser. kontraktprot. Retsbetjent nr. 597, pag. 828. L.A.S.
26. Anetavle for Peter Jessen og Giertrud Marie Bek. Dansk Slægtsforskning. Fredericia.

27. Anne Kirstine. f. Jessen, gik daglig med sort "møts", om morgenen med "nathøl". Hun var en stille, noget alvorlig, men god kone. Hun havde "stærke øjne", hun kunne sætte sig i respekt ved at se på folk.

(Meddelt af Kjestine Helene Lauritzen, født Jacobsen, Posekær, dersom barn har kendt Anna Kirstine Jessen)

28. Ifølge "Revisionen" fra 1761⁽³⁾ havde Klaus Christiansen Feldbe-
reder 24. april 1759 betalt fæste for et gammelgrammer landbol
i Fol by, bygningerne til hørte beboeren.

Som børn anføres:

1. Anna Maria, 10 år.
2. Johanne, 8 -.
3. Mette, 6 -
4. Thomas, 4 -
5. Ingeburg, 1 $\frac{1}{2}$ -

29. Hos ovennævnte Klaus Christiansen boede i 1761 ("Revisionen")
dennes svoger Jens Pedersen, landsoldat under capitain Weder-
kings compagni, til leje, sammen med hustruen Karen Thomasdat-
ter. Som deres børn anføres:

1. Thomas, tvillinger, 3 år gamle.
2. Peder,
3. Kirsten, 2 år gammel.

Bilag til "Slægten i Enderupskov og Vester Lindet".

Jes Thomsen, V. lindet. (VIII - 4).

Kontrakt-, Skifte- og auktionsprotokol for Gram gods (Gl. Gram).
Retsbetjent nr. 593. L.A.S.

Vitterliggøres hermed at imellem Laust Thomsen i Vesterlinnet, som Sælger og Overlader, paa den ene, og Jes Thomsen sammesteds, som Kiøber og Antager, paa den Anden Siide, er med forhaabende Høye Herrskabelige Aprobation sluttet, og aftalt uigienkaldelige, Kiøbe- og Overladelses Contract paa efterfølgende Maade: selger og overlader jeg Laust Thomssen till min Broder Jess Thomssen, min hidindtil paa beboede Halve Gaard med dend dertil hørende Rett og Rettighed, saavell i Byen som marken som lovlig dertill henhørende med Huusbygninger og hvad som derudi findes, Jord, muur og nagelfast saaledes at han samme tilmed førstkommende May-dag 1781 maae Antage og Giøre sig samme saa nyttig og gavnlig som hand selv bedst ved og kand og har dette Steds Høygreflige Herrskab om fästes Erlangende derpaa strax kunggiøre underdanig Ansøgning, og levere jeg Ham samme halve Feste Gaard, frie for ald Herrskabelig Restancer og anden privat Giæld, hvorimod Jeg Jes Thomsen af Westerlinnet mig hermed for mig, og mine Arvinger forpligter først at udbetale den Taxation till Herrskabet som samme Gaard vorder Ansatt for, og det til Bestemte tiid, og foruden till rette tiider Aarlig, saavell till Herrskabet som Gaarden at svare, yde og betale, hvad som deraf bør svares, ydes, og betales, og dette foruden udi Kiøbe Summen at betale till min Broder Laust Thomsen 200 rd. skreven Toe Hundrede Rigsdaler udj god gangbar Dansk Courantmyndt paa efterfølgende maade Neml. de 4re første Aar, rente Kiøbe Summa uden Rente at blive staaende udj Gaarden, og naar samme tiid er forløben da at svare Aarlig Rente efter 4 pro Cento saalenge som samme Penger Hos mig blive staaendes, og naar Sælgeren ermelte Summa ey vill udbetale gives Hverandre et half Aars forudgaaende lovlig Opsigelse.

Belover jeg Jes Thomssen hermed for mig og mine Arvinger till min Broder Laust Thomsen og hans Hustrue Aarlig at give efterfølgende Aftægt, ^{der} saaledes som for Jørgen Alsers er beskrevet, Aftægtstageren nyder till Aftægt 3 Tønder Korn Rug, 12 Skipper Malt, half hvvbet og half strøgen,

8 Skipper Boghvede Gryn, 3 Skipper Grubebyggryn alt forsvarlig Kørn.
 3 Lispund saltet Flesk, 1 rd. till en Handskilling, frie Extra Skatt
 og Høytiids Offer, till Brændsel 16 Läs Flove, og 2de Läs Klyne, som
 Aftägtstageren Rygter og oppasser saalønge han Kand, og om han ved dø-
 den skulde afgaae før hans Hustrue, rygter Stedets Besidder den ef-
 levendes Brendsel, saa beholder Aftägtstageren og dette Maygaard som
 ved Gaarden er beliggende og bliver til Aftägt til den sidstes Død,
 foruden det lader Aftægts Giveren Aftageren een Fag Salshuus opset-
 tet ved det andet staaende Huus med forsvarlig Jern Ovn og Skorsteen
 udj og alt andet i forsvarlig Stand og dertil fornøden Kaalgaard.
 Og derimod falder af fornefnte Aftägt tilbage efter den førstes Død,
 som følger 1 Tønde Rug, 6 Skipper Malt, 4 Skipper Boghvedegryn, 1 1/2
 Lispund Flesk og 24 s till handskilling, og Haver Gaardbesidderen
 at lade Aftägtstagerne efter deres dødelige Afgang paa en Christssøm-
 melig maade at lade begrave, nok er de Tvendeparter om forskrevne Af-
 tägt foreenede ligelydende med Jørgen Alsens, hvoraf disse Poster ne-
 den afgaar, neml. Extra Skatt og de 2de Läs Klyn.

Efter disse aftægtsgeres begges dødelige afgang falder alt hvad som
 i Aftägtstagerernes, og ved sammes Huus findes baade Levendes og
 dødt tilbage till Gaardens Besidderen, undtagen alle deres Livsklæ-
 der, og om de nogen Rede midler motte efterlade, som till vedkommen-
 de Arvinger efter Loven bliver skiftet.

Naar Aftägtstagerne i Huuset er indsat, holder Gaardens Besiddere
 Huuset efterdags vedlige, og i forsvarlig Stand tilligemed Hegningen
 ved Kaalgaarden og Maygaarden. Og i sa fald Aftägtstagerne skulde
 af Gud vorde Hiemsøgt da Stedets Besiddere forpligtes at pleye og op-
 varte dem saaledes som de for Gud og Øvrighed kand være ansvarlig,
 Till Stadfästelse af det foregaaende haver begge Parter denne Con-
 tract egenhändig underskreven underdanigst ombedendes dett naadigt
 motte behage vores Håygræflige Herrskab samme At ratificere.

Actum Westerlinnet d. 26 Februar 1780.

Lauritz Thomsen

Till Vitterlighed

Jes Thomsen

H. Hinrichsen.

Forestaaende Contract ratificeres hermed, og erlegges derfor i fäste .
 20 rd. Forvalter Hinrichsen mig till indtägt beregner

Gramm d. 18. Junij 1781

Grev af Schack.

Bilag 2.

Thomas Jessen, V. Lindet (VIII - 2) og Marine Schøler (VIII - 3).

Familiebibel i V. Lindet.

Den 15. April 1809 kom jeg Thomas Jessen i Ægteskab med velformerede Pige Marine Christensdatter af Styding og vores Bryllup stod her i Gaarden, hvor vi boer.

Den 30. August er vores liden Datter Aavel fød og kommen til Verden. 1810 6 Uger før Mikkelsdag er vors liden Søn Jes Jessen fød Kl. 1 Eftermiddagen den 20. August.

1811 - 8 Dage før Juul er vores er vores liden Søn Chresten Jessen fød om Morgenens Kl. 8te.

1813 d. 28. Oct. er vores liden Datter fød, Anna Kjestine Jessen om Morgenens Kl. 5.

1815 d. 2. Juni er vores liden Datter Kjestin Maria fød om Morgenens Kl. 3.

1822 d. 14. Novbr. er vores liden Søn Peder Jessen fød om Eftermiddagen Kl. 3.

Aaret 1846 indlod jeg Jes Jessen og jeg Ane Marie Ravn os i Ægteskab med hinanden den 20de Juni.

I dette Ægteskab ere vi blevne velsignede med følgende Børn

1. Thomas Jessen Ravn, født den 30te April 1847.
2. Peder Jessen Ravn, født den 6te December 1848.
3. Christian Jessen Ravn, født den 5te April 1851. Død d. 23. April 1873 som Soldat i Kjøbenhavn.
4. Kirstine Marie Ravn, født den 22. Juni 53, død d. 18. Juni i Holm i Barselseng.

Jeg Thomas J. Ravn og Pigen Christine J. Hansen indgik Ægteskab den 13. December 1867. I dette Ægteskab ere vi blevne velsignede med følgende Børn:

1. Jes Jessen Ravn, født den 14. Mai 1868. Død den 10. Juni 1911.
2. Jens Hansen Ravn, født den 26. Mai 1870, død den 20. August 1870.
3. Jens Hansen Ravn. født den 21de September 1871, død den 21. Marts 1873.
4. Jens Hansen Ravn, født den 4de Februar 1874.
5. Christian Jessen Ravn, født den 23de Juli 1876, død d. 24. Marts 1877.

6. Anne Marie Ravn, født d. 14. Decbr. 1878.
7. Christian Ravn, født d. 30. Marts 1881.
8. Kjestine Marie Margrethe Ravn, født den 25. Febr. 1891.
9. Kjestine Marie Margrethe Ravn, født den 25. Febr. 1891.

Min Kone Chrestine Jessine Hansen, født i V. Lindet d. 30. April 1845. Død den 6. April 1912.

H A N S C H R I S T E N S E N I S V E R D R U P O G
N O G L E A F H A N S E F T E R K O M M E R E .

(3) Marine Schølers slægt.

I. HANS CHRISTENSEN (VIII - 24)

Hans Christensen var bosat i Sverdrup i Øsby sogn. Han nævnes i Jordbog for Haderslev amt 1672 ¹⁾.

På denne gård træffer man 1634/35 Peder Knutzen. Det drejer sig om en udelt helgård, hvoraf der betales 10 rdl. i "fripenge" ¹⁴⁾. Peder Knutzen nævnes igen 1644 - 46, da han betaler 12 rdl. i "fripenge", det største beløb i byen ¹⁵⁾.

Hans Christensen har ifølge jordbogen fra 1672 en halv selvejer-gård.

Hans afgifter er:

Pengeargift 3 mark 10 sk. 10 p.

"Sildepenge" 3 -

1 trave neg (rug ?)

9 skæpper byg

4 1/2 skæppe havre

1 lam

1 fed gås

2 høns

20 æg

14 læs træ

1 læs hø

1 svin

Tjenestepenge (hoveriafløsning; 8 rdl.

Kopenge 4 mark 2 sk.

Muligvis har Hans Christensen giftet sig ind på gården (jvf. at han har en søn, Peter og en datter Sinnet, jfr. note 32.)

Samme år får Hans Christensen en bøde på 24 sk., fordi han har været "ulydig" på tinget ²⁾.

I ovennævnte jordbog finder man Peder Jensen på en fæstegård i Sverdrup. Denne gård fæstede Hans Christensen i 1674 ³⁾ og betalte 6 rdl. i indfæstning. Peder Jensen havde i 1650 fæstet sin faders gård, der da betegnes som trediedelgård, og betalt 3 rdl. i indfæstning ⁴⁾.

I 1665 nævnes Peder Jensen i oldenregisteret og 1666 får han en bøde på 6 sk. sammen med en række andre bønder i Sverdrup⁽⁵⁾.

Hans Christensen nævnes hyppigt i amtets bøderegistre:

I 1676 er sagen dog af så ringe vigtighed, at der ikke skal betales bøde⁽⁶⁾. Hans Christensen havde sammen med Nis Falsen inden tinge klaget over, at Peder Nissen og Nis Madsen havde tiltaget sig noget af deres eng. De var blevet forligt, og der var slået skelpæle - dog uden øvrighedens "consens eller videnskab".

1677 blev Hans Christensen og Anders Nielsen på Hans Høygrefl. Naades befaling indført i bøderegisteret, "formedelst den U-nøge Trette med deres Nabo anlangende dend Ny Gierde Lyck i Sverup Skouff". De måtte hver betale 2 daler i bøde⁽⁶⁾.

I 1679 havde Hans Christensen, ifølge fæste- og brøderegisteret for Haderslev herred⁽⁷⁾ ladet nabo Peder Nissens Boghvede opæde og skulle svare 2 rdl. i "Kongl. Brøde".

1680 havde Hans Christensen - imod samtlige lodsejeres samtykke - slået sine svin på græs "efter Indtaget". Bøde: 2 rdl.⁽⁸⁾

1685 har Sivert Nissen klaget over Hans Christensen for " ulouglig Gress Aden aff Rielt Slet," hvorfor gaves bøde 1 rdl.⁽⁹⁾ Sagen var besigtiget af 6 mænd.

1687 får Hans Christensen en bøde på 24 sk., fordi han havde bragt et læs æbler og smør til markedet i Haderslev⁽¹⁰⁾.

1688 får han en bøde på 1 rdl., fordi han ha ladet hugge og solgt en eg, der stod i Peder Nissens gårdsted. Sagen var forligt⁽¹¹⁾.

1698 havde han haft et føl uden vedtægt "udi Hegnede" og skulle derfor give 1 rdl. i bøde⁽¹²⁾.

Ifølge bøderegisteret for 1699/1700 havde han sammen med Mads Madsen og Jørgen Pedersen sat "Bæster udi Hegnede". Hver af dem betalte 13 sk. i bøde⁽¹²⁾.

Samme år havde Hans Christensens og Hans Nissen Børløses gærder været brøstfældige "udi auritztid", men der var ingen skade sket, hvorfor bøden kun blev på 8 sk.

I 1703 var Hans Christensen anklaget af Iver Pedersen i Kvistrup og Jes Jepsen s.t., fordi han havde fældet en lille eg, der tilhørte dem. Egen var blevet besigtiget, og det blev befundet, at samme eg ikke tilhørte Hans Christensen. De var blevet forligte, men Hans Christensen skulle svare bøde 2 rdl.⁽¹³⁾.

1706⁽¹⁶⁾ havde Hans Christensen haft tvende føløg i hegnets marker, og hans "kræ" var indkommet i Hegnet, "giver Brøde 24 s."

Samme år måtte han betale en bøde på 1 rdl., fordi hans søn, Matthias Hansen, og Anders Hansen havde haft slagsmål på marken, "fordi Matthias Hansen havde slagen ham noget græs fra".

Endvidere samme år havde Hans Christensens dreng skåret tørv i Fal-le Pedersens skift og forandret en skelpæl. Hans Christensen havde vedgået sagen på tinget, og der var indgået forlig. Drengen ikendtes en bøde på 2 rdl., som Hans Christensen "caverede" for.

1707 havde Hans Christensen haft fremmede gæs på sin mark imod vedtægt. Han måtte derfor betale granden 2 mark og kgl. Maj. 16 sk.

Endvidere havde han slået sine "bæster" i Nautrup mark på Peder Iversens og Peder Madsens græs. Herfor betaltes 32 sk.

Også i 1708 fik han en række bøder⁽¹⁷⁾. Han havde - ifølge angivelse fra Knud Jensen i Stenderup - haft en "vrinsk foele" i deres fælles mark. - Bøde 32 sk.

Endvidere havde han - imod "Høyøffrighedens befalling" - tøjret sine køer på stubbe, før der blev "Lösschlagen". Bøde 32 sk.

For at have haft en vrinsk foele løs i skoven fik han en bøde på 1 rdl.⁽¹⁸⁾.

1712 havde han - formedelst sine svin - gjort Olluf Jørgensen skade på såede ærter.

Samme år havde helligdagsfogeden angivet samtlige mænd i Sverdrup for ikke at have prynt deres grise⁽¹⁹⁾.

1713 anmeldte helligdagsfoged Nis Sivertsen, at Hans Christensen tilligemed Hans Nis, en Børlos, Matz Andersen og Matz Matzen ("arm Tienner"), havde haft løse hunde imod forbud.

I undersøgelseskommissionens beskrivelse af Haderslev amt 1708 - 15⁽²⁰⁾ nævnes Hans Christensen i Sverdrup med en halvgård på 2 1/4 otting og 3/4 plov selvejerjord (Bundenerde).

Han havde ikke noget skøde (formentl. fordi han havde overtaget gården ved arv).

Bygningerne bestod i 15 fag beboelseshus og 42 fag lade og stald. Desuden havde han en abildgård og en humlehave.

Hans udsæd, græsning, besætning og høvinding var som naboen Anders Nissens. Denne havde sået: 7 tønder rug, 18 tønder byg, 20 tønder havre og 1 tønne boghvede. Desuden andetsteds (bl. a. i Grarup) 4 skæpper byg og 2 skæpper rug eller byg, og på Trintoft 10 skæpper havre.

Han bjergede 17 læs hø, bl. a. på Grarup mark (kirkegrund) 1/2 læs, i Stenderup lykke 1 1/2 læs.

Der var græsning til 13 1/4 stykker kvæg.

Besætningen bestod i: 6 heste, 10 køer, 10 stykker ungvæg og 20 får.

Hans Christensen havde temmelig megen ege- og bøgeskov, samt tørvemose.

På gårdens grund lå et landbol, der brugtes til aftægtshus. I 1704 havde det for første gang givet indtægt, nemlig 4 rdl. årlig. Det havde to røgfang.

Af gæld havde han 10 rdl. hos Josias Rauf i Horsbøl og 31 rdl. 1 sk. hos Anders Ollufsen i Haderslev og 4 rdl. 16 sk. hos Peder Hansen sammesteds.

Hans afgifter bestod i:

Landgilde og tjenestepenge	17 rdl.
Contribution	17 -
Magazinpenge	2 - 23 sk. 6 p.
Af landbolet gav han	12 -

Hans restancer beløb sig til:

Fra salig Peter Hansens tid	4 rdl. 44 sk.
Fra 1665	6 -
Fra salig Kofodts tid	4 - 16 - 9 p.

Han tilbød at betale til St. Hans 1708, hvis det blev fordret.

I tiende betalte han - bortset fra kvægtiende- 4 rdl 32 sk.

Beskrivelsen er formentl. fra 1707.

Restancerne er bemærkelsesværdig små i forhold til, hvad der var tilfældet hos de fleste andre bønder på den tid.

I 1698 betalte Hans Christensen i pengeafgift i stedet for magasin-korn: 3 rdl.

Den 11. juni 1680 skulle kgl. Mayt befordres fra Årøsund til Flensborg. Hans Christensen måtte stille en vogn til rådighed for befordring af en lakaj fra færgehuset til Haderslev⁽²²⁾

Hans Christensen var (1. gang?) gift med Bodil (Hanses), der formentl. er død ca 1708. Han synes da at ville indgå nyt ægteskab, idet han ved kontrakt af 20. okt. 1708 fik ordnet sit økonomiske mellemværende med sønnerne og svigersønnen⁽²³⁾.

Hans Christensen er død før 21. okt. 1720⁽²³⁾, da sønnerne Peder Hansen i Stenderup, Chresten Hansen i Flov og Anders Hansen i Kvistrup, samt svigersønnen Peder Jensen i Kabdrup, overdrog deres samlige fader Hans Christensens halve ejendoms gård med al sin rette tilliggelse i Sverdrup til deres respektive broder og svoger Mat-

thias Hansen og hans hustru Sindet Matthiasses.

Den 18. nov. 1720 stod de pågældende medarvinger på herredstinget for dom og ret og skødede "till Ewig for Rette" til deres respekbroder og svoger Matis Hansen og hans arvinger - med ejendom, husbygning, sæd og fæ, rørende og urørende gods, vådt og tørt, stuf, forte, fægang og fiskevand, samt al sin rette tilliggende, inden og uden markskel, og uden noget forbehold. Til gengæld erklærede Mathis Hansen sig i al måde fornøjet og contenteret.

Der henvises til kontrakten af 20. okt. 1708 mellem Hans Christensen og hans børn. Brødrene og svogeren erklærede sig ingen videre lod, del eller rettighed at have i ejendomsgården eller dens tilliggende og takkede Mathis Hansen og hans arvinger for god og nøjagtig betaling og lovede at "tillove Mathis Hansen og hans arvingers hjemmel og tilstand til gården og gav derpå hinanden deres hænder for retten".

Den 2. dec. 1720 lovbød Mathis Hansen for anden gang for retten - efter skøde - og d. 9. dec. 1720 for tredje gang.

Børn:

1. S i n d e t H a n s d a t t e r .

Sindet Hansdatter var født ca 1673 i Sverdrup og døde d. 1. jan. 1749 i Kapdrup, Bjerning sogn. Hun begravedes d. 6. jan. i kirken, 76 år gammel. "Havde Kirkens Lys".

Hun var gift med Peder Jensen, gårdmand i Kapdrup, døde d. 25. april 1744 og blev begravet d. 3. maj, Dom. Rogate, i kirken, 62 år gammel. "Havde Kirkens Lys". Han var således født ca 1682.

2. C h r i s t e n H a n s e n .

Christen Hansen var født ca 1685 i Sverdrup. Han døde i Flovt.

v. II.

3. M a t t h i a s H a n s e n .

Matthias Hansen blev 11. juni 1708 trolovet og 1. søndag efter trinitatis gift med Sindet Andersdatter af Sverdrup. Hun var formtl. datter af grdm. i Sverdrup Anders Nielsen.

BØRN:

a. Hans Matthiesen, født 1710 i Sverdrup, døbt marts.

"Kiesten Gregerses førde hannem, Anders Nielsen holdt hannem, Else Peders af Præstmark og Anders Hansen var fadder".

- b. Ellen Matthiasdatter, født 1711 i Sverdrup, døbt d. 5. dec.

"Sara Hendris førde hende, Giertrud H. Jenses holt hende, Peder Hansen og Kiesten Andersens var fadder og Gret Clausdatter".

- c. Bold Matthiasdatter, født 1714 i Sverdrup, døbt 19. søndag efter trinitatis.

"Sinnet af Capdrup førde hende, Johanne H. Simons holt hende, Peter Andersen og Anne Madses var fadder.

- d. Anders Matthiassen, født 1720 i Sverdrup, døbt 1. søndag efter trinitatis.

"Sinnet Peders af Capdrup førde hende, Anders Hansen i Quistrup holdt hende, Nis Andersen og Maren Erichsdatter var fadder".

4. A n d e r s H a n s e n.

Anders Hansen blev d. 16. juli trolovet med og d. 10. okt. 1709 viet til kiesten Matzes af Kvistrup, Øsby sogn.

Den 26. sept. 1719 blev han anden gang gift med Maren Matzes af Moltrup.

Anders Hansen har formtl. giftet sig ind på en gård i Kvistrup.

børn:

- a. Karen Andersdatter, født i Kvistrup 1711 og døbt d. 23. nov.

"Mette Bertels førde hende, Giertrud H. Jenses holt hende, Jørgen Pedersen og Sinnet Ewalds var fadder.

- b. Bold Andersdatter, født 1713 i Kvistrup, døbt søndagen Oculi.

"Maren Clausis i Westergaard førde hende, Giertrud H. Jenses holdt hende, Fal Pedersen og Zinet Mat-Maieses vare fadder.

Bold Andersdatter blev d. 1. okt. 1733 i Øsby viet til Marten Fallesen fra Kvistrup.

c. Matz Andersen, født 1715 i Kvistrup, døbt d. 26. august.

"Giertrud H. Jenses førde hende, klaus Oregersen holt hende, Jørgen Pedersen."

d. Hans Andersen (?), født 1726 i kvistrup, døbt St. Hansdag. (Fader: Andreas Hansen).

5. P e d e r H a n s e n .

Peder Hansen var gårdmand i Stenderup, Øsby sogn. Død 1729.

Børn:

a. Hans Pedersen, født 1717 i Stenderup, døbt d. 12. febr.

"Maren Fals førde hannem, Nis Pedersen af Aarø holt hannem, Knud Falsen og Maren Hansdatter af Stenderup var fadder".

b. Hans Pedersen, født 1719 i Stenderup, døbt 18. søndag efter trinitatis.

"Sinnet Matises førde hannem, Jørgen Pedersen holt det, Anders Hansen og Johanna Nisdatter var fadder"

II. CHRISTEN HANSEN (VIII - 12).

Christen Hansen nævnes første gang i 1698. I "Fæste og Brøde Register" for dette år⁽²⁴⁾ nævnes under Schwerdrup (blandt bøderne til faderen Hans Christensen): "Noch sin Søn Christen Hansen besoffuet It Quinfolk ved Naffen Maren, schall derfor gifue Brøde 12 Rdl. Quinden Er bortløben och schall eftersøges. (Tilføjet:) Der H. Hausvoigt wil dafur caviren"

Den 9. okt. 1708 blev han trolovet med og d. 22. nov. 1708 viet til Kiesten Gregerses i Flovt, Øsby sogn.

Hun var enke efter gårdmand Gregers Hansen, sst. Chresten Hansen overtog gården, og d. 13. juni 1708 blev forholdet til den addøde Gregers Hansens arvinger ordnet.

Boet var vurderet til 400 rigsdaler, hvoraf der tilkom enken 200 rigsdaler. Afdødes broder, nemlig Hans Hansen i Raad fik en broderpart 100 rigsdaler. Nis Knudsen i Raad en søsterpart, 50 rigsdaler, Niels Matzen i Nørby Vilstrup ligeledes en søsterpart, 50 rigsdaler.

Disse erklærede sig tilfredse, skønt de nok i obligationer og den salige mands livsklæder kunne arve noget mere.

Den gård i Flovt, som Christen Hansen overtog, beskrives af undersøgelseskommissionen for Haderslev amt⁽²³⁾, formtl. umiddelbart efter at Christen Hansen havde overtaget den, således:

En halvgård på 1/2 otting, 9/16 plov (ejendomsjord).

Christen Hansen har skøde.

Bygningerne består i: 14 fag beboelseshus og 24 fag lade (og stald). Desuden er der et aftægtshus på 4 fag, hvor der ikke er skorsten (åbent ildsted).

Udsæd:	Rug	4 1/2 tønne
	Byg	15 1/2 -
	Havre	16 -
	Boghvede	1/2 -

Andelene på Raad og Hajstrup marker er medregnet.

Højbjergning 11 á 12 læs.

Græsning til 10 1/2 stk. kvæg.

Besætning: 5 heste, 16 stk. kvæg, 10 får.

Han har lidt tørvemose, men ingen skov.

Ingen gæld, udover hvad hans fader af god vilje hjælper ham med.

Hans afgifter beløber sig Ao 1707 til:

Landgilde og tjenestepenge	12 rdl.	22 sk.	9 p.
Contribution	10 -	12 -	
Magazinkornpenge	1 -	41 -	
ingen restanser.			

Particulær gæld til:

Eeb Laurensen i Flovt	22 rdl.
H. Jens Raben i Øsby	4 -
Tjenestekarlen Jens Hansen	9 -

Anders Hansen i Sverdrup (broderen)	16	ral.
Peter Berent i Haderslev	4	-
Sal. Gregers Hansens arvinger	400	-

Tiende: Rug 10 skæpper.
 Byg 18 -
 Havre 2 1/2 tønne.
 Boghvede 2 skæpper.

Endvidere giver han i aftagt til enken 4 ørtug rug, malt og boghvede, 10 læs træ, en ko etc. efter kontrakt.

Ifølge brøderegisteret for Haderslev herred 1716⁽²⁴⁾ havde Peder Wollesen, der tjente hos Chresten Hansen i Flovt, gjort Jens Simensen skade på hans korn og græs, hvorfor han skal give 16 sk. i bøde, der svares af hans husbond på hans vegne.

Ifølge bøderegisteret for Haderslev herred 1726/27⁽²⁵⁾ var Kiesten, der tjente hos Christen Hansen, blevet besøvet. Husbonden har caveret for hende, der tilføjes: "ist arm und sitzt auf sein Abnahm, dahero er zahlt 6 Rthl." Indførslen er påfaldende derved, at der ikke som ellers nævnes noget navn på "stuprator".

Ifølge Vilstrup kirkebog lod Kiesten Andersdatter d. 10. maj 1727 døbe et barn ved navn Kiersten. "Barnefaderen er en enkemand i Flovt ved Naufn Chresten Hansen".

Et par år derefter - d. 4. juli 1729 - mødte for retten i Haderslev Kiersten Andersdatter fra Vilstrup med Fall Pedersen, sst., som curator, og gav tilkende, "hvorledes Christen Hansen i Flovt dend Tiid hun ved hannem som enkemand tiende havde været hans Slegfred (overstreges: besøvet), og et lidet pigebarn Kierstin awlet, som hun forinden tinge paa hindes arme foreviste". Chresten Hansen havde lovet at tinglyse barnet og at "legitimere det med 10 mark i rede penge".

Christen Hansen svarede, at han måtte "agnoscere" barnet for sit eget, og han "deklarerede" det derpå som sit eget barn, ligesom han inden 3 uger ville betale 10 mark til pigens curator. Hvorefter han erklærede barnet "udi Kiød, Kuld og Kiøn, saa ingen maa vrage samme i nogen ærlige forsamlinger". Datteren Kiersten skulle være "saa goed og giev" som det han i sin ægtestand havde avlet. Hvis nogen skulle under taa sig at beskæmme barnet med ord eller andet, ville han "fortræde" det inden og uden tinge. Med de 10 mark, der blev overdraget barnet, havde det ikke videre krav på arv efter ham. Hvilket han stadfæstede med et håndslag til

Kiesten Andersdatter og hendes lavværge Fall Pedersen⁽²⁶⁾.

I 1728 overdrog Chresten Hansen gården til sin svigersøn, Peder Lauridsen, gift med datteren Bodel Kierstine.

D. 15. nov. 1728 lovbød Chresten Hansen i Flovt første gang for skøde sin hidtil beboede ejendomsgård med husbygning, sæd og fæ, "Krætter" og "Bæster", rørende og urørende, til sin svigersøn Peder Lauridsen. Der var d. 10. jan. 1726 og d. 10. okt. 1727 udfærdiget en kontrakt desangående.

Christen Hansen erklærede sig "fornøyet" og takkede Peder Lauridsen og hans hustru for "god og rigtig fornøjelse" og erklærede ingen lod eller del videre at have, undtagen hvad ham efter kontraktens indhold angående aftægtet og ophold på livstid var forskrevet. Han udbad sig et tingsvinde desangående.

Ifølge beretning fra helligdagsfoged Fall Pedersen i Kvistrup ved allemandstinget mandagen den 12. jan. 1728 havde en række mænd haft slagsmål (der nævnes ikke hvem, der sloges med hvem): Hans Jensen, Friedrich Friedrichsen Smed,

Iver Matzen i Kvistrup, Mattis Hansen i Sverdrup og Chresten Hansen i Flovt. "Som er det samme som Peder Iversen i Sverdrup har angivet". Kun Mathies Hansen i Sverdrup synes at være ikendt bøde.

1729 blev Chresten Hansen, som nu var aftægtsmand, gift igen med Karen Hansdatter (VIII - 13) fra Bogø. De blev trolovet d. 31. marts og viet d. 28. april 1729.

Karen Hansdatter var formentlig pige hos Chresten Hansen, og situationen synes at have været den samme som med Kiesten Andersdatter nogle år i forvejen, idet ægteparrets første barn blev født 3 måneder efter bryluppet.

Karen Hansdatter blev født på Bogø 1701 og ifølge Assens kirkebog døbt d. 3. juni.

Faddere var Peder Simonsen, der bar hende, Jes Fisker, Johan Smed, Jeppe Skræder og smedens hustru.

Karen Hansdatters far var (26) Hans Jessen på Bogø.

I øvrigt se afsnittet: "Bogø-familien".

Karen Chrestens døde i Flovt d. 18. nov. 1779. Hun efterlod sig to sønner og en datter.

Børn:

1. N. N. C h r e s t e n s d a t t e r.

N.N. Chrestensdatter blev født ca 1698, udenfor ægteskab med Maren N.N. (v.s.)

2. B o e l d K i e s t i n C h r e s t e n s d a t t e r.

Boeld Kiestin Chrestensdatter blev født i 1. ægteskab 1709 og døbt d. 29. sept.

"Maren Clausen førde hende, Giertrud H. Jenses holt hende, Anders Hansen og Sinnet Matzdatter var Fader".

Bodel Kiestin Chrestensdatter blev d. 3. okt. 1726 i Øsby viet til Peder Lauridsen fra Kvistrup. Han overtog Chresten Hansens gård i Flovt. Peder Lauridsen er formtl. død før 1753, da gården ifølge jordebog fra dette år var overtaget af sønnen Laurids Pedersen. Det drejede sig om en 1 1/2 otting 1 1/16 olov stor ejendoms gård, der var delt mellem Lauritz Petersen (tidl. Peter Lauritzen) og Peter Jensen (tidl. Jens Simonsen).

Børn:

a. Lauritz Pedersen, født i Flovt 1729, døbt d. 15. søndag efter trinitatis.

"Maren Jesses i Quistrup førde ham, Anders Hansen holt, Baltzer Nissen af Flauth og Ellen Matthiasdatter vare Faddere".

Som ovenfor anført overtog Lauritz Pedersen faderens gård i Flovt og nævnes som ejer af den 1753⁽³¹⁾.

b. Chresten Pedersen, født 1732 i Flovt og døbt d. 7. febr

"Iver Matzen holt ham, Maren Anderses førde det, Peder Matzen af Hyrup og Ellen Matthiasdatter af Sverdrup vare vidne.

c. Jes Pedersen, født i Flovt 1736, døbt d. 7. febr.

"Baltzer Nissen holt det, Maren Ivers førde det, Anna Andersdatter var Fadder".

3. K i e r s t e n C h r e s t e n s d a t t e r.
Kiersten Chrestensdatter blev født udenfor ægteskab med Kiersten
Andersdatter i Vilstrup i 1727, døbt d. 10. maj. (v.s.)

Børn født i 2. ægteskab:

4. H a n s C h r i s t e n s e n.
Hans Christensen blev født i Flovt i 1729 og døbt d. 27. juli.
"Karen Eebs førde ham, Anders Hansen i Quistrup holt ham, Mat-
thias Hansen i Sverdrup og Maren Jes Soers i Quistrup vare Fad-
dere.
5. A n d e r s C h r i s t e n s e n.
Anders Christensen blev født i Flovt 1730 og døbt d. 14. dec.
"Maren Anderses i Quistrup førde ham, Peder Lauritzen holt ham,
Hans Mathiesen i Sverdrup og Mette Nisdatter Rudbeck vare Faddere".
6. K i e s t e n C h r i s t e n s d a t t e r.
Kiesten Christensdatter blev født i Flovt i 1733 og døbt d. 20.
sept.
"Maren Matzes førde det, Maren Jeppis holt, Marten Falsen og Bo-
del Anders Hies Daatter vare Faddere".
(Aa 2:) "Maren Mads Børløses førde det, Maren Jep Clausens holdt
det, Marten Fallesen, Bodel Anders Datter ibid. faddere"
7. C h r i s t e n C h r i s t e n s e n.
Christen Christensen blev født i Flovt d. 28. febr. 1745 og døbt
d. 3. marts s.å.
"Ellen Andreasses i Sverdrup førte ham, Marten Fallesen i Hay-
strup holdt ham, Simon Jensen i Flovt og Marie Anderses i Sver-
drup vare faddere".
I øvrigt v. III.

III. CHRISTEN CHRISTENSEN (VIII - 6)
Christen Christensen blev født i Flovt d. 28. febr. 1745 og døde i
Styding i Hammelev sogn d. 8. aug. 1821.
D. 29. juni 1774 blev han i Øsby gift med pigen Anne Kirstine Nico-
laisdatter Schøler, født 1751 i Flovt, død d. 20. april 1843 i Brend-
strup under besøg hos datterdatteren Ann Kjestine, født Jespen.
I øvrigt se afsnittet: "Schøler-slægten."

Christen Christensen havde først et såkaldt halvt toftogods i Hajstrup, Øsby sogn. Sælgeren var formentlig Jørgen Madsen i Hajstrup. Han ydede aftægt til Lauritz Jürgensen, som må formodes at være den tidligere ejer af toftogodset. Der var sikret Lauritz Jürgensen på livstid fri husværelse i den nørre ende af huset, et stykke af kålgården og 2 æbletrær. Desuden fri adgang til ovn og skorsten (ildsted), og hvad ham ellers var tiskrevet af Jørgen Madsen.

Ved kontrakt af 19. aug. 1786 solgte Christen Christensen dette toftogods til Anders Knudsen i færgehuset ved Aarøsund - med hvad der måtte findes der af jord-, mur-, og nagelfast, tilligemed et stolestade i kirken.

Prisen var 515 mark lybsk, der skulle udbetales i to terminer, til mikkelsdag 1786 300 mark og til majdag 1787 215 mark, uden renter. Køberen havde allerede kunnet tage ejendommen i besiddelse d. 1. juli 1786.

Endvidere skulle køberen lade aftægtsmanden nyde sin frie husværelse for livstid og hvad han i øvrigt havde krav på.

Hvad aftægtsmanden efterlod sig skulle tilfalde Jørgen Madsen, undtagen sengen, som skulle tilfalde køberen. Aftægtsmanden Laurids Jürgensen blev noteret som død i skyld- og panteprotokollen d. 27. febr. 1865⁽²⁸⁾.

Når Christen Christensen solgte sit halve toftogods i Hajstrup, var det fordi han ved kontrakt af 10. april 1786 havde købt en kvart gård i Styding, Hammelev sogn⁽²⁹⁾.

Sælgeren var Niels Christiansen Hyrup, der var morbror til Christen Christensens senere svigerdatter Maren Jacobsdatter. Det drejede sig om halvparten af den halvgård, der tidligere havde tilhørt Peder Brodersen. Den anden halvdel af den oprindelige gård havde Anders Hans Christiansen.

På den 1/4 part kgl. fæstegård, som Christen Christensen overtog, bestod bygningerne kun i et 3 fags beboelseshus, som endnu først var ved at blive bygget. Det blev derfor aftalt med sælgeren, at denne skulle skaffe de fornødne materialer til ovn, skorsten (ildsted) og malkølle, ligesom der skulle leveres brædder og søm til "loftskud" i 4 fag, og til 2 sengesteder i dørnset, samt til 2 døre med hænger og beslag. Imidlertid skulle køberen selv sørge for mur- og snedkerarbejde. I denne tid skulle Christen Christensen være berettiget til fri kost hos sælgeren.

Købesummen var 1300 mrk. lb. til majdag 1787 uden renter. Endvidere skulle køberen yde halvdelen af den aftægt, der i henhold til kontrakt af 6. maj 1758 var tilskrevet Peder Brodersen og hans søster Magdalene, med hensyn til husværelse, kålgård, græs og foder til 2 får med videre. Den anden halvdel af aftægtet blev ydet af ovennævnte Anders Hans Christiansen.

Ved kontrakt af 19. juni 1804 overdrog Christen Christensen sin gård til sønnen Christen Christensen Schøler⁽²⁹⁾.

Gården overlades sønnen til mikkelsdag 1804 frit og kvit med samtlige husbygninger, mobilier og avlsredskaber, sæd og fæ, gødskning og alle gårdens i skov, mark og ager tilhørende rettigheder, undtagen det, som overladeren har forbeholdt sig til aftægt for sig og sin hustru.

Sønnen Christen Christensen Schøler forpligter sig til at udbetale til den ældste søster, Marine Christensdatter, tre hundrede rigsdaler, halvdelen i slesvig-holst. courant, halvdelen i gamle penge eller samme værdi i slesvig-holst. courant efter kursen. Udbetalingen sker enten til majdag 1805 eller i sin tid efter et halvt års opsigelse. I sidste tilfælde ydes 4 procent i rente fra majdag 1805.

I udstyr skal hun have en god seng, som skal bestå af 2 dyner og en hoveddyne, samt 4 puder med pudevår, 2 fine og 2 grove lagener, "omfang" og "håndtør", en egedragkiste, en halv kiste og en hel egekiste, 2 stole, et bord, et spejl, en "vævild", et "spindehjul", et hæspetræ, 4 hollandske og 4 tintallerkener, en kaffekande, en tepotte, 6 par tekopper, en mælkekumme og 3 glas, nemlig et øl- og to vinglas, samt en sort og en affarvet klædning til 2 mark lb. hver alen.

Når hun skulle blive syg, skal hun have fri adgang til at komme hjem.

Den yngste søster, Cathrina Christensdatter, der er svagelig, skal ligeledes have 300 rigsdaler, halvt i slesvig-holst. courant, halvt i gamle penge. Pengene bliver stående i gården, sålænge hun selv forbliver der, og gårdens besidder giver hende i stedet for renterne klæde og føde, sålænge hun er hos ham og fra 1. maj 1805 en håndskilling på 6 rigsdaler.

Hvis hun får i sinde at tage til sin søster eller til fremmede for at opholde sig der, da skal antageren være skyldig, efter

halvt års opsigelse, at udbetale hende de ovennævnte 300 rigsdaler eller årlig rente på 4 pro cent. Hvis hun tager til fremmede skal gårdbesidderen foruden pengene give hende en skikkelig seng og en halvkiste. Hvis hun forbliver på gården til hendes dødsdag, er man enige om, at hvis hun skulle dø om 10 år, falder udstyret til gården, men pengesummen, de 300 rigsdaler, deles ligelig mellem gårdens antager og hans søster. Dør hun derimod efter 20 års forløb, så falder foruden udstyret 100 daler af købesummen til gården for hendes pleje, og resten deles ligelig mellem de to andre søskende eller deres arvinger. Hvis hun forbliver på gården i 30 år, så falder ved hendes død, foruden udstyret, 200 daler for hendes forplejning til gården og resten, 100 daler, deles mellem hendes søskende eller deres arvinger.

Forbliver hun på gården i 41 år og derover, så falder hele pengesummen og hendes efterladenskaber ved hendes død til gårdens besidder.

Skulle det derimod tildrage sig, at hun efter kort eller lang tids forløb giftede sig, så bortfalder den hende, i tilfælde af at hun i ugift stand farlader gården, tilskrevne seng og halve kiste til gården, hvis besidder da er pligtig at give hende et udstyr i alle måder ligesom det, der er tilskrevet søsteren Marina, og der udbetales hende den hele udlovede penge sum med 300 rigsdaler.

Antageren Chresten Chrestensen forpligter sig endvidere til at give overladeren Christen Christensen og dennes hustru Anne Kjestine Christens så længe de lever deres frie forsvarlige føde og klæder hos sig i gården eller andetsteds.

Afgår de ved døden, skal han lade dem hæderligt og sømmeligt begrave. Aftægtet og hvad fra gården er kommet, falder tilbage til gården, men hvad de ellers efterlader sig, deles mellem deres efterlevende børn i lige dele, undtagen livslæderne, hvoraf sønnen får faderens og døtrene moderens.

Christen Christensen (den ældre) døde i Styding d. 8. aug. 1821. Han havde i de sidste år været svagelig af "gigt i lungen" og var navnlig i de sidste 6 uger hårdt angrebet. Han blev 77 1/2 år gammel. Hustruen, Anne Kirstine Nicolaisdatter Schøler, døde hos datteren Ann Kirstine f. Jessen i Brendstrup d. 20. april 1843 i en alder af 92 år.

Børn:

1. C h r e s t e n S c h ø l e r.

Chresten Schøler blev født d. 29. maj 1775 i Hajstrup, Øsby sogn, døbt d. 30. maj. Faderen betegnes ved sønnens dåb som landbolsmand. Faddere: Enevold Hiendresen af Hajstrup, Anders Jensen af Hajstrup, og Maren Hansdatter af Hajstrup.

Chresten Chrestensen Schøler døde i Styding, Hammelev sogn, d. 23. febr. 1841 og blev begravet d. 28. febr., 65 år 8 måneder og 25 uger gammel. 4 uger før mikkelsdag for 2 år siden var han blevet "overfaldet af gigt" og havde de sidste 1 1/2 år bestandig været senge-
liggende.

Han blev d. 5. juli 1806 trolovet og d. 31. okt. 1806 i Hammelev gift med pigen Maren Jacobsgaard, datter af gårdm. Mikkel Nissen og Marie Christensdatter i Hammelev. Hun var født d. 11. dec. 1779. Maren Jacobsgaard, gift Schøler, døde som aftægtskone og enke d. 17. april 1857 i en alder af 77 år, 4 måneder og 6 dage.

Christen Schøler overtog faderen, Christen Christensens, fjerdepart gård i Styding, senere kaldet Damgård.

Børn:

- a. Anne Kirstine Schøler, født d. 12. aug. 1807 i Styding. Faddere: Dorte, Christ. Michelsens kone af Ladegård, ungt. Jacob Michelsen Jacobsgaard af Hammelev, pige Marine Schøler af Styding.

Gift den 2. marts 1833 i Hammelev med ungt. Karl Falle Simonsen, søn af gårdm. i Simmersted Nis Simonsen og Inger Nissen.

Ved moderens død 1857 var Anne Kjestine og Falle Simonsen bosat på Vester Lindet mark.

- b. Mikkel Christensen Schøler, født d. 11. sept. 1810. Faddere: Thomas Jessen, Vester Lindet, ungt. Anders Jacobsgaard af Hammelev og pige Cathrine Schøler af Styding.

Gift d. 3. aug. 1839 i Hammelev med Bodil Marie Degn, datter af parcellist Hans Olufsen og Mette Cathrine Hans Datter på Vojens mark.

Mikkel Schøler overtog gården efter faderen. ⁽³³⁾

- c. Christian Christensen Schøler, født d. 25. maj 18-17 i Styding, døbt d. 23. maj.
Faddere: Nis Iversen, gaardmand og sandemand i Hammelev, ungd. Jens Simonsen Lund af Ladegaard, pige Mette Jacobsgaard af Hammelev.
Død ugift.

3. Dødfødt drengbarn d. 28. marts 1778.

4. Marine Christensdatter Schøler.
Marine Christensdatter Schøler (VIII - 3) blev født i Flovt d. 18. april 1779 og døbt d. 20. april.
Faddere: Bodil Rasmusses af Hajstrup, Niels Lauritzen af Flovt og Boeld Marie Martensdatter af Raade,
Død d. 20. nov. 1851 i Vester Lindet, Gram sogn.
Gift d. 12. april 1809 i Gram med Thomas Jessen (VIII - 2), Vester Lindet.
I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Enderupskov og Vester Lindet".

5. Cathrine Schøler.

Cathrine Schøler blev født d. 21. juni 1783 i Flovt og døbt d. 22. juni.

Faddere: "Mette Marie Enevolds af Hajstrup, Bertel Hansen af Løndt, Marie Matthiasdatter af Quistrup."

Cathrine Schøler døde d. 7. aug. 1843 som aftægtskone hos søsterdatteren Anne Kirstine, født Jessen, i Brendstrup.

Hun blev d. 18. juni 1815 i Øster Lindet gift med Peter Frederiksen, da landboelsmand i Øster Lindet. Han var med "kongelig allernaadigste tilladelse" blevet skilt fra sin første kone og var blevet gift med sin anden kone, Anna Johannesdatter, der døde d. 30. dec. 1815 i Øster Lindet. Han overtog senere et halvt landbol på Vester Lindet mark, under Gram gods. Landbolet solgte han d. 30. april 1832 til Jens Jespersen Graaspel fra Terp ⁽³⁰⁾.

1838 tog han sammen med hustruen ophold hos Cathrines søsterdatter, Anne Kirstine, født Jessen, og dennes første ægtemand, Mads Lauritzen

Winterberg i Brændstrup, hvor de fik aftægt (v.s.).

Her døde Peder Frederiksen d. 31. jan. 1850 og begravedes d. 7. febr.
i en alder af 89 år.

Ægteparret efterlod sig ingen livsarvinger.

Noter og henvisninger til "Hans Christensen i Sverdrup og nogle af hans efterkommere".

1. Haderslev amts regnskaber S-film 2697. R.A.
2. - - - - - 1672/73. S-film 2681. R.A.
3. - - - - - -1674/75. S-film 2683. R.A.
4. - - - - - 1656/57. S-film 2650. R.A.
5. - - - - - 1665/66. S-film 2673. R.A.
6. - - - - - -1676/77. S-film 2685. R.A.
7. - - - - - - - - S-film 2688. R.A.
8. - - - - - - - - S-film 2688. R.A.
9. - - - - - 1677-82. S-film 2690. R.A.
10. - - - - - 1687. S-film 2690. R.A.
11. - - - - - -1688/99. S-film 2699. R.A.
12. - - - - - 1700/01. M-film 43.317. R.A.
13. - - - - - 1704. M-film 43.321. R.A.
14. - - - - - --1634/35^I. S-film 2626. R.A.
15. - - - - - 1644/46. S-film 2640. R.A.
16. - - - - - M-film 43.322. R.A.
17. - - - - - M-film 43.328. R.A.
18. - - - - - M-film 43.329. R.A.
19. - - - - - 1716 M-film 43.331. R.A.
20. Film. L.A.S.
21. S-film 2713. R.A.
22. Haderslev amts regnskaber 1680/81. S-film 2689. R.A.
23. Haderslev herreds tingbog 1720 - 24. Retsbetjent nr. 195. L.A.S.
24. S-film 2705. R.A.
25. Haderslev amts regnskaber 1728. M-film 43.247. R.A.
26. Haderslev herreds tingbog 1728 - 31. Retsbetjent nr. 197. L.A.S.
27. - - - - - -,s.755.
28. Skyld- og panteprotokol for Haderslev herred, Retsbetjent nr. 222, s. 2817. L.A.S.
29. Gram herreds skyld- og panteprot., fol. 380. Bibog 6, s. 879. Retsbetjent nr. 418. L.A.S.
30. Gram - Nybøl godsarkiv nr. 99. Ekstrakter vedr. bøndergodset 1721 - 18... L.A.S.
31. Haderslev amts regnskaber. Jordebog 1753. S-film 2700. R.A.

32. I et kontributionsregnskab for Haderslev amt 1660 - 65. S-film 2709 - R.A.) nævnes 1664 på gården i Sverdrup Peter Andersen og Sinneth Peders. Sidstnævnte er muligvis datter af den Peder Knudtsen, der nævnes i Haderslev amts regnskaber 1601 - 02 (S-film 2602 - R.A.), da han fæster en kirkeager, der er beliggende på Grarup mark. "Kand saa 3 skip Koren, op-tingett feste IIII Daler".
- Ifølge Haderslev amts regnskaber 1604 - 05 (S-film 2604 - R.A.) måtte Peder Knudsen i Sverdrup betale bøde, fordi han havde haft for mange gæster til sit bryllup: "Peder Knudsen som feck Bold Peders Datter i Haistrup, till dieres brollups Kost, var tho par folck miere in Kon. May. Mandatt formelder. Afftinget Brøde VIII Daller".
33. Christen Christenseb Schøler overlod 1840 gården til sin søn, Mikkel Christensen Schøler, der atter 1865 overlod den til sin søn, Hans Chr. Schøler. Sidstnævnte solgte den 1873 til Jørgen Steffensen jun. og flyttede til Fjersted. (Gram herreds skyld- og panteprotokol fol. 380, 2774 og 6633).

S L Æ G T E N P Å B O G Ø.

- I. HANS JESSEN. (VIII - 26).⁽¹⁾
 Hans Jessen døde på Bogø 1732 og blev begravet d. 28. april på Assens kirkegård,
 Hans alder og erhverv er ukendt.
 Han var gift med ANNA (VIII - 27), der døde på Bogø 1736 og som den 4. januar blev begravet i Assens. - "Westen Kircken".

Børn:

1. Et barn blev d. 21. sept. 1697 begravet i Assens.
2. J e s H a n s e n.
 Jes Hansen blev født på Bogø 1698 og døbt i Assens d. 7. april.
 Faddere: "Lauritz Simmensens Torøes Hustrue bar hannem, Jes Jørgensen Fiscker, Jørgen Nielsen og Rasmus Lauritzen var Faddere".
 Jes Hansen døde 1766 og blev begravet d. 23. marts.
 Han var gift med Anne Hanibalsdatter, der døde 1749 på Bogø og begravedes d. 26. aug. i Assens.
3. K a r e n H a n s d a t t e r (VIII - 13).
 Karen Hansdatter blev født på Bogø i 1701 og blev d. 3. juni døbt i Assens.
 Faddere: "Lisbeth Peder Simmensens bar hende, Jes Fiscker, Johan Smed, Jeppe Schræder og Smedens hustru vare faddere".
 Gift d. 29. april 1729 i Øsby med Christen Hansen (VIII - 12) i Flovt.
 Karen Hansdatter døde i Flovt d. 18. nov. 1779.
 I øvrigt se afsnittet: "Hans Christensen i Sverdrup og nogle af hans efterkommere".
4. H a n s H a n s e n.
 Hans Hansen blev født på Bogø i 1705 og døbt i Assens d. 20. febr.
 Faddere: "Lars Tornes Hustru bar hannem, Hendrich Jørgensen, Rasmus Lorenzen, Lars Nissen og Hans Larsens Hustru var Faddere".
5. M a r i a H a n s d a t t e r.
 Maria Hansdatter blev født på Bogø i 1706 og døbt d. 6. okt. i

Assens.

Faddere: "Laurids Simonsens Hustru bar hende, Rasmus Lauridsen, Jesper Skræder, Jørgen Nielsen og hans Hustru var Faddere".

Noter og henvisninger til "Slægten på Bogø".

1. Hans Jessen (VIII - 26) var muligvis søn af Jes Væver på Bogø, der døde 1708 og begravedes d. 22. juni - i så fald: (VIII-52). Han var gift med Karen 'Jesses), der ernævnt som fadder 1690. I så fald: VIII - 53.

S C H Ø L E R - S L Ø G T E N .

I. JOHANN SCHØLER(SCHÖLLER, SCHULLER, SKØLER). (VIII - 56).

Johann Schøler nævnes første gang 1688. Han er da rytter i ritmester Sibrandts kompagni under Kongens livregiment til hest⁽¹⁾ - "Reuterquartierung im Amte Hadersleben 1688, d. 30. april".

Det hedder her, at han har kvarter hos Nis Ottesen i Hoptrup. Johann Schøller er "beheyrathet".

Hans ritmester Ernst Sibrandt har ligeledes kvarter i Hoptrup, nemlig hos Thomas Jensen.

Medens tidligere enkelte gårde i Haderslev amt var udpeget til "ryttergårde", således at de skulle underholde en rytter mod til gengæld at være fritaget for afgifter, synes nu alle bønder i amtet at måtte bidrage til rytternes underhold - de såkaldte "Zulageleute", også kaldt rytternes "tilliggere". De betalte et mindre beløb efter plovtallet.

Rytterne var koncentreret et par steder i amtet, således omkring Tørning (Hoptrup, Vedsted, Hammelev sogne), hvor de var indkvarteret. Mange af dem var "beweibet".

I 1696 er han i ritmester Golles kompagni og er "logerende" i Hammelev⁽²⁾. I kompagniet var der 2 "oberofficirer" og 80 underofficirer og ryttere.

13. febr. 1697 møder de tre "mandhafte" ryttere Johan Schøller, Bernhard Sivers og Hinrich Hagen, "udi Hammeleff logerende" for Gram herreds ting og klager over Adolf Steffensen af Jernhyt⁽³⁾. Han havde d. 8. nov. 1696 under prædikenen, på Hammelev kirkegård, "grovelig injureret de pågældende ryttere". I følge Jørgen Hansen fra Styding, der var Bernhard Sivers svoger, havde Adolf Steffensen mere end antydnet, at det nok var rytterne, der havde stjålet hans korn. Da omtalte episode fandt sted, havde rytterne været udkommanderet til Oldesloe, men Johan Schøllers kone og søn var hjemme. Johan Schøllers søn befandt sig på kirkegården, da Adolf Steffensen fremsatte sine beskyldninger og han havde peget på den unge Schøller og sagt, at denne havde været med til tyveriet, for hullet ind til kornet var så lille, at kun han kunne krybe igennem det. Desuden havde han nye

træsko, og Adolf Steffensen havde set spor af nye træsko.

Jacobus Dahlmann førde sagen på rytternes vegne.

Sagen endte med, at herredsfogeden pålagde Adolf Steffensen, eftersom han ikke kan bevise sin påstand, der betegnes som "Errørig Snak", offentlig på Gram herreds ting at erklære, at han ikke vidste andet at beskyldte rytterne for "end det som Erligt er", hverken vedrørende de tre ryttere eller Johan Scøllers^{søn}. Endvidere skulle han "stå for Kong. May. brøde" og betale omkostningerne. Dat. 17. april 1697.

1708 er Johann Schøller gartner på Tørning. Han betegnes som sådan, da han d. 7. nov. 1708 ved Gram herreds ting på begæring af Dorthea Johanses, Vojensled, afhøres som vidne i en sag, der verserede ved konsisistoriet mellem hende og hendes mand, Johan Marin Heide (fmlt. angående utroskab).

Johan Schøller var gift med Marin Lisbeth (Marie Elisabeth) Schøllers, der døde i Vandling 1716 og blev begravet d. 15. marts, formlt. opholdt hun sig hos sønnen Friedrich Johansen Schøller i Vandling.

Børn:

1. Friedrich Johansen Schøller.
Friedrich Johansen Schøller var smed i Vandling, senere i Flovt.
v. II.

2. Maria Margretha Schøller.
Maria Margretha Schøller eller Schøler var gift i Hammelev med Christian Philipsen, søn af Philip Christiansen i Hammelev og Laurettha.
Han var født ca 1681 i Hammelev og døde sst. d. 3. febr. 1765.
Philip Christiansen var søn af Christian Steffensen, præst i Hammelev 1660 - 99, og Dorothea Hørning.
Philip Christiansen var første gang gift med Maria Lisbeth Jørgensdatter fra Almind i Jylland.

Søn af Christian Philipsens 1. ægteskab:

- a. Philip Christiansen, død før 1763.
Gift 1739 (trolovet d. 3. juni 1739) med Lucia Maria Schüller, født i Vandling 1714, døbt d. 17. febr.

Død i Hammelev d. 15. dec. 1787. Hun var datter af (28) Friedrich Johannsen Schøller og Boel Niels datter.

Lucia Maria blev 2. gang gift 1750 i Hammelev med gårdmand og kirkeværge i Hammelev Søren Nielsen Ravn, født i Lunding, Starup sogn 1715, søn af Niels Sørensen i Lunding. Død i Hammelev d. 6. maj 1782. I øvrigt se: (28) Friedrich Johannsen Schøller.

Datter af Christian Philipsens 2. ægteskab med Maria Margrethe Schøller:

b. Maria Elisabeth Philipsdatter.

Gift med snedker Jørgen Jørgensen i Hammelev.

II. FRIEDRICH JOHANNSEN SCHØLLER (VIII - 28).

Friedrich Johannsen Schøller var først smed i Vandling, Starup sogn. Han blev d. 24. juli 1709 gift med Bol Nilsdatter fra Lunding. Hun var formtl. datter af landbolsmand Niels Andersen i Lunding. Han nævnes i et kontributionsregister fra 1709⁽⁶⁾ på et af de 6 landbol, der tilhørte Johannes Keding, Olufskær.

Den forrige smed i Vandling, Madtz Schmei, var død 1708 og begravet d. 30. jan.

Friedrich Johannsen Schøller blev kun boende i Vandling til 1718. I en kopskatliste fra dette år⁽⁴⁾ opføres han under Vandling med 1 rdl. med tilføjelsen "ist weggezogen".

Man træffer ham på samme liste, men nu i Flovt, Øsby sogn, hvor han nævnes med kone og 3 børn, alle sættes til 24 skilling i kopskat.

Den tidligere smed i Flovt synes også at have heddet Friedrich. Her nævnes 1714 og 1715 ved taksationen til krigs- og formueskat Friedrich Schmidt.

Ved kontrakt af 28. marts 1738 overlader smed i Flovt, Friedrich Schøller, "formedelst tiltagende alder og medfølgende svaghed" sit hus med tilhørende smedje i Flovt til sin ældste søn, Nicolai Friederichsen. Denne forpligter sig til at underholde sin yngre broder, Friederich Friederichsen Schøller og holde ham i skole, indtil han er så myndig, at "han kan træde i lære til et haandværk, hvor da broderen hannem samme, hvilket han lyster, paa egen bekostning lader lære".

Desuden skal Friederich, når han bliver myndig, af stedets besidder have 20 mark, og denne skal "være hannem behjælpelig til en sungs erlangelse".

Forældrene bliver i huset og "nyder forsvarlig deres kost og klæder til fornødenhed. Skulle det sig ellers imod forhaaning tildrage, at de ej med de unge kunde tilrette komme, eller en forandring skete, og de forlangede dennem fra de unge at separere, indrømmes dennem af husets besidder deres husværelse til fornødenhed og gives dennem desforuden aarligen til ildebrændsel 2 læs tørv samt 4 skp. tør rug og 4 skp. malt"⁽¹⁰⁾.

Børn:

1. J o h a n n C h r i s t o f f e r S c h ø l l e r .

Johann Christoffer Schøller blev født i Vandling, Starup sogn, 17-11 og blev døbt d. 24. jan.

Faddere: "Fr. Pastors von Sallers førde det, Fadderske, Jørgen Schmit i Haderslef hold det, Claus Nielsen i Lunding, Fader, og Friedrich Schmidts Søster N. Faderske".

I 1740 - da han nævnes som fadder i Øsby - var han hos Acker i Haderslev.

D. 3. april 1744 møder hans moder, Bodel, Friedrich Schøllers hustru af Flovt, med lavværge Jens Pedersen af Sønderby Mastrup, på Haderslev herreds ting⁽⁵⁾ og erklærer, at hun ønsker en fuldmagt, udstedt af hendes mand og børn, til Hermann Honemann i Amsterdam, "consenteret". Fuldmagten er udstedt d. 9. marts 1744 og angår varetagelsen af hendes søns, Jan Friederichsens, efterlødte gods og formue. Jan Friederichsen er død i hospitalet i Batavia på Java.

Ovennævnte Jens Pedersen, der var lavværge for Bodel, var skolemester i Mastrup, død 1765, gift med Cathrine, datter af Peder Hansen og Trinik Hammelef.

2. L u c i a M a r i a S c h ø l l e r .

Lucia maria Schøller blev født i Vandling 1714 og døbt d. 17. febr.

Faddere: "Madame Froböss Hold hende, Faderske, Jomfru paa Wandlinggaard, Faderske, Maren Peders i Broffil (Brobøl) førde det".

5. Friedrich Friederichsen Schøller.
 Friedrich Friederichsen Schøller blev født i Flovt i 1725 og døbt
 1. søndag efter påske. (Tilføjet: død).
 Faddere: "Maren Jeppes førde ham, Nis Rudbeck holt ham, Matz Nissen
 og Bold Hansdaatter vare faddere".

III. NICOLAI FRIDERICHSEN SCHØLLER (VIII - 14).
 Nicolai Friderichsen Schøller blev født i Vandling i 1717 og døde
 i Flovt, Øsby sogn, d. 29. jan. 1771, 53 år og 3 måneder gammel.
 Han efterlod 4 døtre.

Den 23. okt. 1738 blev han i Øsby gift med MARIN JESDATTER (VIII -15).
 Hun var født i Hejsager, Halk sogn, i 1711 og døbt d. 18. febr., dat-
 ter af Jes Simonsen og Maren Pedersdatter.

Marin Jesdatter døde i Flovt, Øsby sogn, d. 20. jan. 1772, 61 år min-
 dre 4 uger gammel.

I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Soed".

Nicolai Schøller var smed i Flovt som faderen før ham.

I 1744 betaler han i kopskat 1 rdl.⁽⁷⁾ Der var i Flovt kun 6 beboere,
 der betalte 1 rdl og derover.

Ifølge et indestregister fra 1750⁽⁸⁾ betaler han 1 rdl. af sin smedie,
 der stod på gadejord.

Ved allemandstinget for Haderslev herred d. 13. jan. 1755 meldte hel-
 ligdagsfoged Jep Clausen, at Nicolai Friderichsen Smed og Jep Hansen
 i Flovt det forgangne år havde fæstet Knud Gregersens toftegods⁽⁹⁾.

Ifølge kontrakt af 30. juli 1769⁽¹¹⁾ overlader Nicolay Frederiksen

Schøller sit i Flovt beliggende halve toftegods samt smedested og
 smedie til Peter Christian Steffensen af Hammelev, der er forlovet
 med hans datter, Johanne Frederica Nicolajsdatter. Overtageren for-
 pligter sig til at udbetale sin svigerinde, Anne Kierstine Nicolajsd-
 datter, 100 rdl. i fædrene og mødrene arv, samt i udstyr at give hen-
 de 1 kiste, 2 skrin, 1 seng med hvad dertil hører og 1 vævel, samt
 "ærensklæder, fæstensøl og halv bryllupskost, ligesom hendes andre
 søstre det forhen bekommet". Overtagerens fader, Steffen Christen-
 sen i Hammelev, lover at give sin søn i medgift i rede penge, som
 han sin kæreste skal tilføre, 200 mark, kiste og skrin, ærensklæder
 og halv bryllupskost.

Nicolay Friederichsen og hustru bliver boende hos datteren og svi-
 gersønnen, så længe de ønsker det. Kan de gamle ikke længere enes

med de unge, skal der af stedet ydes dem fri husværelse, samt årlig 1 tdr. rug, 1 tdr. byg, 4 skp. malt, 4 skp. boghvede, 1 lispund flæsk, 1 fed gås og et lispund smør. Der skal holdes dem et "altid levende får", frit på foder og græs, hvoraf de nyder uld og yngel. De skal have fornøden kålgårdsjord og 2 abild udi abildgården, hver dag skal de have 1 mål mælk af den bedste ko, desuden 2 læs tørv og den jernkækelovn, der findes på stedet. Endelig skal de hvert år have 1 lispund hør og 2 rdl. i håndpenge. De skal have fri adgang til ovn, kedel (dvs. brønd) m. v.

Børn:

1. Bodild Nicolajsdatter (Schøler).

Bodild Nicolajsdatter blev født i Flovt i 1740 og døbt d. 1. maj.

Faddere: "Kirsten Berthels i Løndt førde, Cathrine Rudbecks i Flovt holdt, Johan Christophersen i Hadersleb hos Acker".

Død d. 11. juli 1809 i Kvistrup. Begravet d. 14. juli.

Hun efterlod 4 børn, 3 sønner og 1 datter.

Gift d. 21. juli 1763 i Øsby med smeden Mathias Hansen af Kvistrup. Han var født 1731 i Kvistrup og døbt langfredag d. 23. marts, søn af Hans Smed eller Petersen i Kvistrup og Anne Madsdatter fra Stevelt.

Mathias Hansen døde d. 24. aug. 1800 i Kvistrup og blev begravet d. 29. aug., 70 år gammel.

Han efterlod 3 sønner: Hans, Nicolai og Frederich og en datter Anne Maria, gift med Niels Lauritzen i Tamdrup, der havde en søn, Nicolai Peter.

Børn:

a. Hans Mathiasen (Schmidt), født 15. maj 1764 i Kvistrup.

Gift med Hanne Marie Augustdatter i Hajstrup.

b. (Anne) Marie (Schmidt), født d. 2. sept. 1769.

Gift med Niels Lauritzen i Tamdrup.

c. Boeld Kierstine (Schmidt), født d. 25. dec. 1770.

død d. 16. juli 1771.

d. Nicolaj Schmidt, født d. 28. maj 1773.
 Gift med Anne Kirstine Nisdatter fra Aastrup.
 Han overtog smedestedet efter faderen.

e. Friedrich Schmidt, f.d. 8. jan. 1776.
 Gift med Christina Magdalene Møller.
 Bosat i Assens.

f. Dødfødt drengbarn, d. 29. nov. 1780.

2. Dødfødt pigebarn, begravet d. 26. nov. 1741.

3. Dødfødt pigebarn, begravet d. 1. febr. 1743.

4. J o h a n n e F r i d e r i c a N i c o l a j s d a t t e r
 (S c h ø l e r).

Johanne Friderica Nicolajsdatter blev født i Flovt i 1744. Hun blev hjemmedøbt af farfaren straks efter fødslen.

Faddere: "Kerstine Peders ibid. (Flovt) førde, Lucia Philip Christians i Hammelev holdt, Erich Jepsen i Flovt, Anne Jesdatter i Heisager."

Johanne Friderica døde i Flovt d. 8. sept. 1781, efterladende sig 3 børn: Nicolay, Steffen og Marie. Hun blev 37 år mindre 3 måneder og 2 dage gammel.

Den 25. marts 1770 blev hun i Øsby viet til Peder Christian Steffensen fra Hammelev, født ca 1749 i Hammelev, død d. 27. okt. 1827 i Flovt, Øsby sogn.

Han var søn af smeden Steffen Christiansen i Hammelev (1713 - 1799) og Maren Pedersdatter (1717 - 1800).

Peder Christian Steffensen giftede sig 2. gang d. 9. aug. 1782 i Øsby med pigen Helena Marie, datter af Gårdm. Laurids Hansen i Flovt og Maren Pedersdatter. Lena Maria døde d. 7. okt. 1831.

Peder Christian Steffensen efterlod sig 4 børn af sit andet ægteskab: Hanne Marie, gift med landbolsmand Jørgen Nodtkjær i Hajstrup, Lauritz Petersen, gårdm. og smed i Flovt, Marie Lene, gift med gårdm. Johannes Jacobsen i Flovt, og Christian Petersen, der var hjemme og ugift.

Peder Christian Steffensen overtog, som ovenfor omtalt, sviger-

faderens smedie og toftegods i Flovt.

Såvel børnene af første som af andet ægteskab blev døbt med efternavnet Schøler.

Børn af første ægteskab:

- a. Nicolay (Petersen) Schøler, født i Flovt d. 9. marts 1772. Død i Hammel d. 30. april 1850.
Han blev d. 16. nov. 1798 i Hammel gift med Margrethe Sommer, født d. 26. okt. 1774 i Præstmark, død i Stenderup d. 24. marts 1853, datter af sogneprest Laurits Nielsen Sommer (1738 - 92) og Margrethe Caspersdatter Hartmann (1745 - 92).
Nicolay Peter Schøler var nogle år i det tyske cancelli i København. 1797 tog han lærereksamen fra Blågård seminarium og samme år blev han udnævnt til skolelærer og kirkesanger i Hammel, hvor han virkede i 54 år i sit embede.
Han tog ivrig del i det landøkonomiske fremskridtsarbejde og udgav bl. a. 1813 en piece om berberisernes skadelige indflydelse især på rugen.⁽¹²⁾
- b. Steffen Pedersen Schøler, født d. 4. dec. 1774.
Gift d. 19. nov. 1808 i Halk med Anne Maria Jacobsdatter, datter af gårdm. i Halk, Jacob Christensen, og Ingeborg Jacobs,
Jacob Schøler var landbolsmand og smed i Kjespehus (Kirsebærhuse) ved Halk.
- c. Dødfødt pigebarn, begravet d. 22. sept. 1776.
- d. Marin Schøler, født d. 18. april 1779.
Gift d. 6. juli 1811 i Halk med landbolsmand Johannes Matthiesen i Halk, søn af Mathias Johansen og Dorthe Mathieses i Medsted.

Også børnene født i Peder Christian Steffensens andet ægteskab blev døbt Schøler, således Hanne Marie Schøler, gift med landboelsmand Jørgen Nodtkjer i Hajstrup, Lauritz Petersen Schøler, gårdm. og smed Flovt, Marie Lene Schøler, død 7. okt. 1831, gift

med gårdm. Johannes Schøler i Flovt, og Christian Petersen Schøler, der d. 23. juli 1831 i Hammelev blev viet til Anne Margrethe Jydsen, d. a. Peter Jydsen og Anna Marie Lauritzen i Styding.

5. Dødfødt pigebarn, begravet d. 15. april 1746.

6. M a r e n N i c o l a j s d a t t e r (S c h ø l e r).

Maren Nicolajsdatter blev født 1749 i Flovt og døbt d. 11. jan. Faddere: "Anne Marie Peder Holdensens ibid. (Flovt) førde, Cathrine Friderichs paa Westergrd holdt, Eeb Pedersen, Flovt, Mette Kirstine ibd."

Død d. 11. maj 1830 i Raad, Øsby sogn.

Hun blev d. 14. juli 1768 i Øsby viet til enkemand Morten Jochimsen fra Raad, der døde som aftægtsmand i Raad d. 28. okt. 1813 (18-12?), 83 år og 10 måneder gammel. Han var født i Raad i 1729 og døbt d. 4. søndag efter trinitatis. Han var søn af skrædder i Raad, Jochim Mortensen, der døde d. 21. dec. 1775.

a. Jochim Mortensen, født d. 2. sept. 1769 i Raad. Gift 2. gang d. 22. marts 1797 med pigen Marin, datter af gårdm. i Raad, Jørgen Nissen, og Ellen Mortensdatter af Aarø.

b. Nicolaj Ancker, født d. 6. marts 1772 i Raad.

c. Morten Friederich Ancker, født d. 29. juni 1779 i Raad.

7. A n n e K i r s t i n e N i c o l a i s d a t t e r (S c h ø -
l e r)

Anne Kirstine Nicolaisdatter (Schøler) blev født i Flovt i 1751 og døbt d. 24. febr.

Faddere: "Kistine Peders ibd. (Flovt) førde, Maren Jeppes ibid. holdt, Lauritz Pedersen ibid., Iisbeth Peders Datter".

Død i Brendstrup, Rødding sogn, d. 24. april 1843: "Anne Kirstine Schøler. Aftægtskone fra Styding, 94 Aar".

Anne Kirstine blev d. 23. sept. 1774 i Esby viet til Christen Christensen (VIII-6) i Flovt, søn af af gårdm. sst. (VIII-12) og Karen Hansdatter (VIII-13).

Christen Christensen døde i Styding, Hammelev sogn, d. 8. aug. 1821.

I øvrigt se afsnittet: "Hans Christensen i Sverdrup og nogle af hans efterkommere".

Bilag 1 til Schøler-slægten.

I begyndelsen af 1800-årene opstod en landbrugsvidenskabelig strid, som er mærkelig på flere måder. For det første ved sin langvarighed: den strakte sig over en stor del af århundredet. Dernæst ved sin særlige karakter: den førtes af en lægmand mod de lærde, og det var førstnævnte, der gik af med sejren.

Nicolaj Peter Schøler var fra Haderslevegn, men kom til København og tog 1797 lærereksamen fra Blågårds Seminarium. Han fik omgående ansættelse i Hammel vest for Århus, og her forblev han til sin død 1851, altså gennem mere end et halvt århundrede.

Mange lærere og præster dengang var blandt landbrugets foregangsmand – en simpel følge af, at der til deres embeder hørte jord, hvis dyrkningsudbytte udgjorde en del af deres løn. Schøler var ingen undtagelse, og hans sans for eksperimenterende forskning gav ham et forspring for kollegerne. Han skrev om planteavl, hvilket 1807 indbragte ham Landhusholdningsselskabets store guldmedalje, men også om emner som dræning og mægling. Anerkendelse manglede altså ikke, men på et punkt mødte han modstand, hvad der naturligvis irriterede ham og inspirerede til en ekstra indsats. Det drejede sig om svampesygdommen sortrust, som gjorde stor skade, især på rugmarkerne. Schøler greb en fra England stammende teori om, at berberisplanten kunne være smittespredere. Han fandt, at hvor den voksede i haver og hegn, var nærliggende rugmarker ofte angrebet, og undlod ikke at sætte sine iagttagelser på prent.

Berberisbusken med de smukke gule blomster

og røde bær var kommet i yndest. Dens lange spidse torne gjorde den velegnet som hegnsplante. Bærrerne tillagdes lægende egenskaber og gav i øvrigt et udmærket syltetøj. Bark og rod blev brugt til farvning. Der var således mange grunde til dens popularitet, og i tiden op mod 1800 blev der agiteret kraftigt for dens udbredelse, ikke blot af præster og herremænd, men også af førstnævnte Landhusholdningsselskab. Schøler havde deltaget i hyldestien, men nu slog han altså om. En morgen i 1816 vandrede han ud i sin mark medbringende nogle med rust befængte berberisblade, hvis brune støv han overførte til rugstråene på steder, som han afmærkede med stokke. Efter fem dage havde rusten udviklet sig i kornet netop på de afmærkede pladser. Eksperimentet, som er det »første infektionsforsøg med snyltesvampe, der overhovedet er foretaget«, beskrev han snart efter i en afhandling.

Det var begyndelsen til »berberisfejden«, der blev lang og om ikke ligefrem blodig så dog barsk i sine midler. Af dem, der havde engageret sig i plantens udbredelse, herunder den botaniske sagskundskab, nægtede mange at anerkende Schølers resultater, mens til gengæld smålandbrugerne, der var problemet nærmest, i stor udstrækning tog hans parti og ryddede berberis, hvor de kunne komme til det. Der blev, i tale og på tryk, argumenteret for og imod. Videnskaberne Selskab udskrev en prisopgave, og Landhusholdningsselskabet udsendte spørgelister, uden at enighed blev opnået. Uforsonligst blandt Schølers fjender var birkedommeren og godsinspektøren på Frijsborg J. L. Tommesen, som endda tillod sig at rette angreb mod sin modparts embedsførelse. Han fik svar på tiltale. En ny afhandling fra Schøler med nye forsøgsresultater bragte 1833 yderligere ved til bålet, og takket være forfatterens autoritet blev berberis næsten udryddet på Hammelegnen. Kun i Tommesens have trivedes den, men det ophørte brat ved hans død 1839. Siraks efter ankom nemlig folk fra egnen i samlet flok, gravede buskene op og brændte dem på en nærliggende høj, sogneis gamle galgehakke.

Blandt de aktive i striden var E. M. Dalgas og Søren Steensen Blicher, der ytrede sig henholdsvis for og imod Schøler. Fuld anerkendelse opnåede han ikke i levende live, men ved sit 50-års jubilæum som lærer blev han højt hædret af befolkningen. Efter hans død 1851 gik striden videre, om end på lavt blus. Endnu i 1860'erne udtalte flere botanikere sig til fordel for berberissen, men kort efter førte en tysk forsker det endelige bevis for dens skadelighed. Også myndighederne gik nu ind for plantens bekæmpelse, men først »Berberisloven« af 27. marts 1903 satte det endelige punktum for dens udbredelse.

Aage Schøler

Noter og henvisninger til "Schøler-Slægten".

1. Haderslev amtsregnskaber. Indkvartering for Kongens Livregiment til Hest 1687. S-film 2708 og S-film 2709. R.A.
2. Haderslev amtsregnskaber 1693 - 96. M-film 43.311. R.A.
3. Gram herreds tingbog 1696 - 1700. Retsbetjent nr. 384. L.A.S.
4. Haderslev amtsregnskaber 1718 . M-film 43.333.

5. Haderslev herreds tingbog. Retsbetjent nr. 200. L.A.S.
6. Haderslev amtsregnskaber 1709, Contributionsregister. S-film 2712. R.A.
7. Haderslev amtsregnskaber 1744. M-film 43.371. R.A.
8. Haderslev amtsregnskaber 1750. M-film 43.382. R.A.
9. Haderslev herreds tingbog 1754 - 62. Retsbetjent nr. 203. L.A.S.
10. Haderslev herreds skyld- og panteprotokol I, fol. 223, bibog 1737 - 45, s. 162. Retsbetjent nr. 233. L.A.S.
11. Haderslev herreds skyld- og panteprotokol I, fol. 223, bibog 1761 -71, pag. 4225. L.A.S.
12. Dansk Biografisk Leksikon.

S L Æ G T E N I S O E D.

1. SIMON JESSEN (VIII - 60).

D. 25. april 1672 blev Simon Jessen i Soed, Halk sogn, viet til Ellen Matzdatter (VIII - 61). De var blevet trolovet d. 28. nov. 1671.

Det første barn var født før brylluppet, hvorfor de måtte stå offenkøbt skrifte.

Søndagen Exaudi 1671 blev Simon Jessen i Soed "publice absolvert" - "ab commiss. scorta cum jam sibi desponsata Ellen Matz Datter" (Oversættelse: på grund af begået utugt med sin allerede trolovede Ellen Matzdatter).

Den 6. søndag efter trinitatis 1671 var det Ellen Matzdatters tur.

Simon Jessen var frmtl. landbolsmand eller indest i Soed.

Børn:

1. J e s S i m o n s e n .

Jes Simonsen blev født 1672 og døbt søndagen Jubilate (28. april) "Lod Simon Jessen og hans pridie (dvs. den foregående dag) trolovet førde quind Ellen Matzdatter en søn døbe, noie Jess - "Surius" (uægte) v. II.

2. M a r e n S i m o n s d a t t e r .

Maren Simonsdatter blev født i Soed i 1675 og døbt d. 22. juli. Hun blev d. 17. dec. 1698 trolovet med Olluf Pedersen, Soed. "Bruden døde før Brullupet".

3. M a t z S i m o n s e n .

Matz Simonsen blev født i Soed i 1679 og døbt søndagen septuagesima. Moderen ofrede ved sin "introduction" i kirken 30 sk.

4. B e r t e S i m o n s d a t t e r .

Berte Simonsdatter blev født i Soed i 1683 og døbt 4. søndag efter helligtrekonger.

Ifølge bøderegisteret for Haderslev herred fra 1689⁽¹⁾ havde Lars Persen i Soed haft strid med Ellen Simonses "med ord, er forligt, at Lars Persen skal svare Brøde, gifver 1 mark".

II. JES SIMONSEN (VIII - 30).

I jordebog for Haderslev amt 1706 opføres Jes Simonsen i Soed under "Landbohlen oder Vorbittels", og han betaler 12 skilling i "forbejelsespænge".

Der var tre andre under samme kategori: Carsten Schmidt, Knudt Jensen og Christen Nissen, der alle ligeledes betalte 12 sk.

I Soed var der endvidere en helgård (ejendoms gård) på 3/8 plov. Den var delt mellem Niels Knudsen og Anders Pedersen.

Senere var Jes Simonsen bosat i Hejsager. Han opholdt sig formlt. hos svigerforældrene (svigermoderen).

Jes Simonsen ("Simon Jessens Søn i Soed") blev d. 13. febr. 1697 viet til "Kiesten Schmid Kones Daatter i Heisagger", d.v.s. Maren Pedersdatter.

Maren Pedersdatter (VIII - 31) var født i Heisager, Halk sogn 1672 og døbt d. 17. jan. Hun var datter af Peder Smed og Kiesten.

Maren døde i Hejsager i 1741 og blev begravet d. 13. juni.

I øvrigt se afsnittet: "Peder Smed i Heisager og Kiesten Smedkone".

I et indestregister fra 1713 nævnes Jes Simonsen som indest i Soed, og han betaler 12 sk.⁽²⁾ Han er død før 1732, da der i indestregisteret for dette år under Hejsager hedder: "Jes Simonsens Wittibe, ernehret sich von ihrer Hānde Arbeit, auf Peter Nissens Grund - 16 sk."

Jes Simonsen synes at være flyttet til Heisager mellem 1703 og 1706 til svigermoderen der. Han har muligvis været smed ligesom svigerfaderen.

Børn:

1. E l l e n J e s d a t t e r .

Ellen Jesdatter blev født i Soed i 1697 og døbt trinitatissøndag.

2. M a r g r e t h e J e s d a t t e r .

Margrethe Jesdatter, blev født i Soed i 1699 og døbt d. 25. okt. Faddere: "Elisabeth Andersens i Sood, Hans Persen i Heisagger, Ellen Mads Daatter i Heisagger.

3. K i e s t e n J e s d a t t e r .

Kiesten Jesdatter blev født i Soed i 1703, døbt d. 23. sept.

Faddere: "Maren Peders i Sood, Nis Jørgensen i Heisagger, Berthe Simens Daatter".

4. M a r i n J e s d a t t e r .

Marin Jesdatter blev født 1706 i Heisager og døbt d. 28. marts.

Faddere: "Lisbeth Andersens i Sood, Hans Pedersen i Heisag., Berthe Simons Daatter ibid.

Formentl. død som spæd.

5. K i e s t e n J e s d a t t e r .

Kiesten Jesdatter blev født i Hejsager, døbt d. 5. sept.

Faddere: "Anegen Falles ibid. (Hejsager), Peder Andersen i Sood, Karen Pedersdatter ibid.

6. M a r i n J e s d a t t e r . (VIII - 15).

Marin Jesdatter blev født i Hejsager i 1711 og døbt d. 18. febr.

Faddere: "Maren Peders i Sood, Hans Grevsen i Gammelbykjer, Ann Peders Daatter i Heysagger".

Død i Flovt d. 20. jan. 1772.

Gift i Øsby d. 23. okt. 1738 med Nicolai Friederichsen Schøller. (VIII - 14). I øvrigt se afsnittet: "Schøllersløgten".

7. A n n e J e s d a t t e r .

Anne Jesdatter blev født i Hejsager i 1714 og døbt d. 7. nov.

Faddere: "Mette Wurffels, Iver Madsen i Sood, Karen Hanses i Gammelbykier".

Noter og henvisninger til "Slægten i Soed".

1. Haderslev herreds fæste og brøderegister Anno 1689. Haderslev amtsregnskaber 1690 - 91. M-film 43.308. R.A.

2. Haderslev amtsregnskaber 1713/14. S-film 2701. R.A.

S M E D E F A M I L I E N I H E J S A G E R .

PEDER SMED (VIII - 62) og KIESTEN SMEDKONE (VIII - 6²).

Peder Smed og Kiesten i Hejsager får døbt følgende børn:

1. M a r e n P e d e r s d a t t e r . (VIII - 31).
Maren Pedersdatter blev født i Hejsager i 1672 og døbt i Halk
d. 17. jan.
I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Soed".
Maren Pedersdatter blev d. 13. febr. 1697 viet til Jes Simonsen
(VIII - 30).
2. K a r e n P e d e r s d a t t e r .
Karen Pedersdatter blev født i 1673 i Hejsager og døbt d. 6.
august.
Karen Pedersdatter nævnes som fadder 1708 i Hejsager, da Jes
Simonsen får døbt datteren Kiesten.
3. M a r g r e t h e P e d e r s d a t t e r .
Margrethe Pedersdatter blev født 1674, døbt d. 23. søndag efter
trinitatis.
4. H a n s P e d e r s e n .
Hans Pedersen blev født 1677 og døbt d. 23. søndag efter trini-
tatis.
Hans Pedersen nævnes i 1706, da Jes Simonsen får døbt datteren
Marin.
5. A n n e P e d e r s d a t t e r .
Anne Pedersdatter blev født i 1680 og døbt d. 14. søndag efter
trinitatis.
6. K a r e n P e d e r s d a t t e r .
Karen Pedersdatter, født 1683 og døbt helligtrekongersdag.